

Oriënteringsnota Voorkoming Misdrijven

**VOORKOMING
MISDRIVEN**

Een zaak van de politie èn u.

19 81/5

Oriënteringsnota Voorkoming Misdrijven

**VOORKOMING
MISDRIJVEN**
Een zaak van de politie en u.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	5
Inleiding	6
Hoofdstuk 1: Wat is Voorkoming Misdrijven	7
1.1. Historische achtergrond	7
1.2. Definitie en hoofddoelen van preventie	7
1.3. Welke strafbare feiten kiest men voor preventie?	9
Hoofdstuk 2: Een model	13
2.1. Een basisvisie op Voorkoming Misdrijven: de maatschappelijk geïntegreerde aanpak	13
2.2. Algemene beschrijving van een model ten behoeve van de aanpak van de voorkoming van strafbare feiten	14
2.3. Een toekomst perspectief?	17
Hoofdstuk 3: Regeling Politiële Misdaadvoorkoming	18
3.1. Inleiding	18
3.2. Organisatiestructuur	18
Hoofdstuk 4: Algemene kenmerken van coördinatie: ondersteuning en afstemming	20
4.1. Inleiding	20
4.2. Coördinatie en samenwerking	20
4.3. Hoe coördineren coördinatoren?	20
4.4. Het bevoegde gezag	21
Hoofdstuk 5: Coördinatie op lokaal, regionaal en landelijk niveau	23
5.1. Functionele samenhang van de drie niveaus	23
5.2. Coördinatie op het lokale niveau	23
5.3. Regionale coördinatie	25
5.4. Landelijke coördinatie	26
Bijlage 1: Uitwerking van een model ten behoeve van de aanpak van de voorkoming van strafbare feiten	28
Bijlage 2: Regeling Politiële misdaadvoorkoming	41
Bijlage 3: Beschikking Centrale Commissie Misdaadvoorkoming	44
Bijlage 4: Beschikking Landelijke Contactcommissie Voorkoming Criminaliteit	46

VOORWOORD

Een groepje departementsambtenaren van onze beide ministeries begaf zich in oktober 1979 in een brainstorming van enkele dagen. Het doel van deze activiteit was het op een "rijtje zetten" van de werkzaamheden die – in eerste instantie voor het landelijk bureau Voorkoming Misdrijven – zouden voortvloeien uit het tot stand komen van de Regeling Politie Misdaadvoorkoming.

Behalve zaken van intern-organisatorische aard vormden de methodiek van het vak V.M. en het functioneren van een ondersteunende organisatie ten behoeve van de Nederlandse Politie twee hoofdschotels in het brainstormingsmenu.

Een en ander resulteerde in de oriënteringsnota Voorkoming Strafbare Feiten van februari 1980, en de nota "een model voor coördinatie van Voorkoming Misdrijven", beiden van het bureau van de landelijk coördinator Voorkoming Misdrijven, en bestemd voor interne discussie en becommentariëring.

Omdat wij van mening waren dat bij de oordeelsvorming over deze materie ook partijen buiten de departementen moesten worden betrokken, werden deze nota's verspreid onder de leden van de Centrale Commissie Misdaadvoorkoming, de Landelijke Contactcommissie Voorkoming Criminaliteit, de politiecommissie VNG en individuele politiechefs, burgemeesters en leden van het Openbaar Ministerie, voorzover ons hierom werd verzocht.

Voorzover op de genoemde nota's commentaar werd geleverd was dit overwegend met grote instemming.

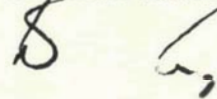
Met de eveneens ontvangen kritische opmerkingen is rekening gehouden bij het opstellen van de voor u liggende Oriënteringsnota Voorkoming Misdrijven.

Wij bevelen deze nota graag in uw aandacht aan. De preventie van strafbare feiten is naar onze mening één van de gebieden die, om overigens begrijpelijke redenen bij de criminaliteitsbestrijding qua ontwikkeling is achtergebleven. Het aanreiken van een visie op de wijze waarop dit onderwerp kan worden aangepakt past geheel in het kader van het door ons gevoerde beleid dat erop is gericht om plaatselijke activiteiten van een doorwrochte ondersteuning te voorzien.

Het hoofddoel van deze nota is dan ook veeleer het bevorderen van de meningsvorming over het onderwerp dan het voorschrijven van een werkmethodek.

Wij hopen dat deze nota, die slechts is bedoeld als een inleiding tot de systematische misdaadvoorkoming, een bijdrage vormt tot het uitbouwen van een activiteit die aangeeft dat de overheid zich niet passief kan opstellen bij het bieden van weerstand aan het maatschappelijk ongewenste verschijnsel van de criminaliteit.

De Minister van Justitie,

De Minister van Binnenlandse Zaken,

INLEIDING

De inhoud van het werkveld "Voorkoming Misdrijven" (V.M.) kan zeer breed zijn en is op het eerste gezicht uitermate onoverzichtelijk.

Bij mijn eerste oriënterende gesprekken met ambtenaren Voorkoming Misdrijven in 1977 verkeerde ik korte tijd in de waan dat ik begreep waar het om ging. Voorkoming Misdrijven is, zo rapporteerde ik aan mijn echtgenote na zulke gesprekken, beveiligen en voorlichten.

Sloten, advertenties en stickers om het anders te zeggen. Een dergelijke impressie - zo leerde ik al snel - deed op geen enkele wijze recht aan datgene waarmee de betrokken ambtenaren eigenlijk bezig zijn. Het leek op een rubricering door een bezoeker van een planeet waar ziekte een onbekend verschijnsel is, die een huisarts bezig ziet: "Hij schrijft (recepten) dus is hij een schrijver".

Latere gesprekken met politiefunctionarissen en anderen leerden mij dat ik niet de enige was die er moeite voor moest doen om achter de uiterlijke kenmerken van V.M. het patroon van de werkelijke werkzaamheden te ontdekken.

De voorliggende nota vormt een poging om dat patroon uiteen te zetten. Voor goed begrip zij beklemtoond dat het hier niet gaat om iets nieuws, om een uitvinding. Het patroon zelf bestond al ver vóór er vanuit de departementen aandacht aan Voorkoming Misdrijven werd besteed. Er was eerder sprake van het nog niet in kaart gebracht zijn van een stuk bewoonde wereld. De bewoners van die wereld, de V.M.-pioniers van het eerste uur, nu al voor een deel met functioneel leeftijdsontslag, komt de eer toe V.M. als een gesystematiseerd onderdeel van de politietaak te hebben ontwikkeld.

De voorliggende nota, waar ook de medewerkers van mijn bureau zich gezamenlijk voor hebben ingezet, poogt deze ontwikkeling en reacties daarop uit "het veld", voor een bredere kring van betrokkenen toegankelijk te maken.

Na een kort historisch overzicht en een aanduiding van de hoofddoelen van Misdaadvoorkoming, wordt wat uitvoeriger stilgestaan bij de methodiek van de preventie. Deze is toegespitst op (meer omvattende) projectmatige activiteiten. In bijlage 1 is deze methode voor de geïnteresseerde lezer nog nader in een aantal stappen uitgewerkt.

In de nota wordt vervolgens aandacht besteed aan het coördinerend en ondersteunend functioneren van locale, regionale en landelijke functionarissen Voorkoming Misdrijven.

Voor opmerkingen en commentaar houden mijn medewerkers en ik ons gaarne aanbevolen.

De landelijk coördinator
Voorkoming Misdrijven,

(drs. R.J. Vader)

HOOFDSTUK 1: WAT IS VOORKOMING MISDRIJVEN

1.1. Historische achtergrond

In Nederland droeg de misdaadbestedrijding van oudsher vooral een repressief karakter. In de vijftiger jaren begon men zich echter af te vragen of er niet, net als bijvoorbeeld in Engeland, naast repressie meer aandacht moest worden besteed aan preventieve werkzaamheden *).

Deze gedachtengang nam in 1957 vastere vorm aan **). Vanaf dat jaar tot 1978 werden er ongeveer 30 bureaus Voorkoming Misdrijven bij gemeenten en rijkspolitie ingesteld. Aangezien bij deze bureaus steeds meer behoefte aan coördinatie ontstond, werd in 1968 besloten tot de oprichting van de Intergemeentelijke Commissie Crime Prevention.

Een volgende stap in de richting van een meer omvattende en landelijk gecoördineerde voorkoming van misdrijven werd in 1970 gezet. De Recherche Adviescommissie (R.A.C.) stelde nl. een werkgroep in, die zich nader over de preventie van strafbare feiten moest buigen. Deze werkgroep kwam tot de conclusie dat in ons land dringend behoefte bestond aan "crime prevention" en dat het instellen van een landelijk orgaan daarbij gewenst was. Deze conclusies werden als advies door de R.A.C. doorgegeven aan de ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken. Het zou echter nog vele en langdurige voorbereidingen vereisen, alvorens de landelijke organisatie Voorkoming Misdrijven zijn beslag kreeg.

In 1978 werd de Intergemeentelijke Commissie Crime Prevention opgeheven. Dit viel ongeveer samen met het begin van de hoorprocedure voor een ontwerp-regeling Misdaadvoorkoming. Het jaar daarop werd door beide ministers de "Regeling Politie Misdaadvoorkoming" vastgesteld. Hierin werd een landelijke organisatiestructuur voor de voorkoming van misdrijven neergelegd. De volwassenwording van preventie reikt echter nog verder dan bovengenoemde Regeling.

Zo kan Voorkoming Misdrijven langzamerhand als een discipline worden beschouwd: in 1979 werd de cursus "Misdaad Preventie" (bestemd voor politiefunctionarissen die zich met preventie bezighouden) vast onderdeel in het opleidingspakket van de recherschool te Zutphen.

Ook op internationaal niveau ontstond meer belangstelling voor de preventie van strafbare feiten. Om dit te stimuleren worden de 'Cranfield Conferences on the Prevention of Crime in Europe' gehouden. Mede naar aanleiding van deze conferenties werd door de Raad van Europa een overkoepelend orgaan ***) ingesteld, waarbij ook ons land vertegenwoordigd is.

1.2. Definitie en hoofddoelen van preventie

Voorkoming van *alle* strafbare feiten is vanzelfsprekend onmogelijk. In iedere samenleving ligt immers besloten dat er regels in meerdere of mindere mate overtreden worden. Er is voor de volgende omschrijving van preventie gekozen:

Preventie is het in relatieve of absolute zin verlagen van de kans dat er strafbare feiten plaatsvinden en het beperken van de materiële en immateriële schade die uit strafbare feiten kan voortvloeien.

- In deze omschrijving geeft de term "kans" (risico) aansluiting bij andere bedreigingen: strafbare feiten vormen immers slechts één van de bedreigingen waar een burger hinder van kan ondervinden.

Zo stelt een mijnwerker zich bloot aan het risico stoflongen te krijgen en weegt dit af tegen het risico werkloos te worden; de winkelier die zijn artikelen op aanlokkelijk wijze uitstalt vindt de kans slachtoffer te worden van

*) Het is geenzins de bedoeling preventie als het tegengestelde van repressie op te vatten; in 1.2. zal verder op de relatie tussen die twee begrippen worden ingegaan.

**) Zie het rapport "Onderzoek naar de wenselijkheid en naar mogelijkheid bij de gemeentepolitie te Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage en Utrecht te geraken tot instelling van adviesbureaus ter voorkoming van misdrijven", Gemeentepolitie Amsterdam, 1957.

***) 'Committee of Experts on the Co-operation between the public and the police in the prevention of crime'.

winkeldiefstal mogelijk minder zwaar wegen dan het risico dat de klanten wegblijven.

In hoofdstuk 2 wordt op dit afwegingsaspect teruggekomen.

- **Verlaging** van de kans dat strafbare feiten plaatsvinden kan, zoals de definitie **aangeeft**, in absolute en relatieve zin worden opgevat. In absolute zin betekent dat er een daling is in het aantal misdrijven, bijvoorbeeld in 1981 ten opzichte van 1980. In relatieve zin wil zeggen dat er bijvoorbeeld wel een toename is van het aantal strafbare feiten in het ene jaar ten opzichte van het andere jaar, maar dat het stijgingspercentage minder is en een opgaande trend dus wordt omgebogen.

- De twee hoofddoelen van preventie zijn in de definitie aangegeven:

1) het relatief c.q. absoluut verlagen van de kans dat strafbare feiten plaatsvinden.

2) het verlagen van de materiële en immateriële schade*) die uit strafbare feiten kan voortkomen.

Bij elke preventieproject zal men deze beide doelen in de gaten moeten houden. Het is immers niet zo dat met het bereiken van het eerste doel automatisch ook aan de tweede doelstelling voldaan is.

Ter illustratie een simpel voorbeeld:

Stel dat een politiefunctionaris ter preventie van vandalisme het energiebedrijf heeft geadviseerd de lantaarnpalen te verstevigen. Als gevolg hiervan neemt het aantal vernielingen aan die projecten met 25% af. Helaas blijken de reparatiekosten, die de gemiddelde vernieling aan het nieuwe verstevigde type paal veroorzaakt, met 75% toegenomen. Dit voorbeeld maakt duidelijk dat de twee doelen van preventie strijdig kunnen zijn.

Daarnaast bestaat het gevaar van neveneffecten. Stel bijvoorbeeld dat men door middel van een voorlichtingsactie voor automobilisten het aantal diefstallen uit auto's en de daaruit voortvloeiende schade doet afnemen. De daders hebben echter ten gevolge van de actie hun aandacht verlegd naar het stelen van brommers.

Ook dergelijke neveneffecten kunnen strijdig zijn met de doelstellingen van preventie. Bij de modelmatige werkwijze, die in hoofdstuk 2 aan de orde komt, wordt op dit probleem teruggekomen.

Het is zinnig om naar aanleiding van de definitie tot besluit van deze paragraaf in te gaan op de vraag hoe preventie en repressie zich tot elkaar verhouden.

Door sommigen worden preventie en repressie als elkaars tegenpolen gezien, door anderen als niet te onderscheiden eenheden. Er zijn echter twee argumenten aan te voeren, waarmee deze beide meningen nader kunnen worden genuanceerd.

In de eerste plaats zou men preventie en repressie op kunnen vatten als fasen in een tijdsproces. Preventie richt zich in principe op wat *kan gebeuren*; repressie op wat *gebeurd is*.

Uiteraard kan effectieve repressie ook preventief werken omdat er een afschrikwekkende werking van uitgaat. Repressie is in dat geval een maatregel met preventieve nevenwerking.

Het tweede argument betreft het feit dat repressie uitsluitend is toebedeeld aan politie en justitie, terwijl de preventie een taak is van de gehele maatschappij, waarvan politie en justitie vanzelfsprekend ook onderdeel zijn.**)

Preventie en repressie zijn dus niet elkaars tegenpolen, de overlappende werkterrainen zijn alleen anders afgebakend.

In de volgende paragraaf zal de werktterreinafbakening van preventie nader worden omschreven.

*) Voorlopig valt te constateren dat bij het preventiewerk de nadruk wordt gelegd op de materiële schade. Deze is veel eenvoudiger meetbaar dan de immateriële schade - zoals bijvoorbeeld onrustgevoelens - bij de burger. Dat neemt niet weg dat men bij preventie toch rekening zal moeten houden met de immateriële schade die met strafbare feiten gepaard gaat. Zo bestaat bijvoorbeeld het gevaar dat men met niet goed doordachte voorlichtingsacties over bepaalde strafbare feiten het doel voorbij kan schieten en juist onrustgevoelens bij burgers doet toenemen. De meting en waardering van immateriële schade vereist dan ook nadere uitwerking.

**) Hierbij kan worden aangetekend dat het algemeen aanvaard is dat politie en justitie ten aanzien van preventie op zijn minst een signalerende taak hebben.

1.3. Welke strafbare feiten kiest men voor preventie?

Preventie kan zich richten op een breed scala van strafbare feiten. *)

In schema 1 is een overzicht gegeven van de onderwerpen waarmee de ervaren ambtenaren Voorkoming Misdrijven die in december 1978 deelnamen aan de proefcursus misdaadpreventie zich in hun praktijk bezig hielden.

Schema 1:

Overzicht van delicten waaraan 1 of meer korpsen in Nederland in preventieve zin aandacht besteden.

- oplichting/verduistering
  - fietsdiefstal
  - bromfietsdiefstal
  - diefstal uit auto's
  - diefstal van auto's
  - vrachtwagens
  - winkeldiefstallen intern
  - winkeldiefstallen extern
  - diefstal in/uit bedrijven
  - diefstal op bouwwerken
  - zakkenrollerij/tassendiefstal
  - garderobediefstal
    - kleedruimte
    - ziekenhuis
    - horeca
  - bootdiefstal van/vanaf
  - buitenboordmotoren
  - geldtransporten
  - afdreiging
  - containers
  - ladingen
  - berovingen op straat
  - bankovervallen
  - inbraak/insluiping bij:
    - flats
    - woningen
    - kelders
    - kantoren
    - bedrijven
    - scholen
    - terreinen
    - banken
    - etalages
  - vernielingen
  - bedrijfscriminaliteit (afluisteren, spionage)
  - brandstichting
  - verkeerscriminaliteit
    - drankgebruik
    - doorrijden na ongeval
    - preventief verkeersgedrag
  - jeugd
    - groepsdelicten
  - bommeldingen
  - verleiding/ontucht met minderjarigen
  - executive protection
  - verdovende middelen.
-

Teneinde het brede werkterrein enigszins af te bakenen is het zinvol om via twee "ingangen" een aantal overwegingen te bespreken die hierbij een rol kunnen spelen. Hierbij wordt eerst een redenering gegeven die een antwoord kan opleveren op de vraag of een bepaald strafbaar feit wel kan worden voorkomen. Vervolgens wordt ingegaan op het bepalen van de prioriteit die aan het voorkomen van bepaalde strafbare feiten kan worden gegeven. Het doen van een keus hierin blijft uiteraard een zaak van lokaal beleid.

Deze overwegingen staan in het volgende overzicht:

*) Overigens is het daarbij niet van belang dat het ene strafbare feit als misdrijf en het andere als overtreding wordt gekwalificeerd.

A. In hoeverre is het mogelijk een strafbaar feit te voorkomen.

- Hierbij is de verwachthbaarheid van een strafbaar feit een belangrijk gegeven;

B. In hoeverre is het, gelet op het gevoerde beleid, wenselijk c.q. noodzakelijk dat getracht wordt een strafbaar feit te voorkomen.

Hierbij kunnen de volgende punten van belang zijn:

- de ernst van een strafbaar feit;
- percentage jongeren onder de daders van een strafbaar feit;
- omvang en ontwikkeling van een strafbaar feit.

A. In hoeverre is het mogelijk een strafbaar feit te voorkomen?

Om deze vraag te beantwoorden is het nuttig het begrip strafbaar feit in 4 elementen uiteen te leggen:

- dader(s): degene(n), die het strafbaar feit pleegt (plegen).

Tot de kenmerken van daders behoren ook de mogelijke wijze waarop zij kunnen worden benaderd, en de toegepaste werkwijze bij het begaan van het strafbare feit (modus operandi)

- slachtoffer(s): degene(n), die directe hinder of schade van het strafbare feit ondervinden

N.B.: Men zou kunnen beargumenteren dat bij winkeldiefstal "de klant" uiteindelijk vaak de dupe is. Het gaat echter om de *direct* benadeelde en dat is de winkelier of de directie van het winkelbedrijf.

- locatie(s): de plaats(en) waar het strafbaar feit plaatsvindt. Een locatie kan men met behulp van *fysieke* kenmerken (bijvoorbeeld: donker, stil, etc.) typeren

- tijdstip: tijdstip waarop het strafbaar feit plaatsvindt.

De voorkoming van misdrijven zal zich altijd op één of meer van deze elementen moeten richten, waarbij het dan natuurlijk vooral om *potentiële* daders, slachtoffers, locaties en tijdstippen gaat*).

Het is van groot belang dat er een zekere kennis ten aanzien van die elementen bestaat. Deze kennis zal immers tot een zekere *verwachthbaarheid* van het betreffende strafbare feit leiden.

Een tweetal voorbeelden zal duidelijk maken dat juist verwachthbaarheid een belangrijke rol speelt in de vraag of een strafbaar feit zich leent voor preventie:

1) bij het strafbare feit "rijden onder invloed" is de verwachthbaarheid als volgt:

- daders: bestuurders, die te veel gedronken hebben;
- slachtoffers: onbekend;
- locatie: een concentratie in de uitgaanscentra van steden
- tijdstip: vooral in het weekend na het middernachtelijk uur.

De alcoholcontrole is in feite een voorbeeld van een zowel repressieve als preventieve aanpak van het rijden onder invloed op basis van de elementen locatie en tijdstip **). Veel controles worden immers gehouden in het weekend na twaalf uur op de wegen die uit de centra van de steden voeren.

2) Het tweede voorbeeld heeft betrekking op vernielingen aan telefooncellen.

Stel dat alle telefooncellen in een bepaalde gemeente wel eens worden vernield. Nu weet men bij de P.T.T. dat aan telefooncellen op donkere afgelegen plekken doorgaans veel meer schade wordt toegebracht. Tevens is bekend dat een aantal telefooncellen zaterdags vlak na sluitingstijd van de café's door groepjes aangeschoten cafégangsters worden vernield.

De verwachthbaarheid is hier voor alle elementen tamelijk groot:

daders: Met name aangeschoten cafégangsters

objecten: Telefooncellen ***)

locaties: vooral donkere afgelegen plekken

tijdstip: In veel gevallen vlak na sluitingstijd van de café's.

De verwachthbaarheid van de elementen biedt een aantal mogelijkheden voor preventie. Zo kan men bijvoorbeeld denken aan een verbetering van de

*) Voor de volledigheid kan worden opgemerkt dat preventie zich nooit uitsluitend op het element "tijdstip" zal richten.

**) Men kan hier zowel van preventie als repressie spreken: er zal een groep mensen niet drinken of niet in de auto stappen met het oog op een mogelijke controle; de groep mensen, die na een borrel te veel wel in de auto stapt, loopt de kans te worden bestraft.

***) Het begrip "slachtoffer" wordt hier vervangen door het begrip "objecten".

verlichting rond de vaak vernielde telefooncellen. Een andere mogelijkheid is het uitvoeren van surveillance tegen de tijd dat de café's gaan sluiten. Voor andere telefooncellen zou de verwachtbaarheid van locatie en tijd laag kunnen zijn, een reden om bijvoorbeeld aan technische voorzieningen te denken, bijvoorbeeld slagvast glas.

B. In hoeverre is het *wenselijk c.q. noodzakelijk* dat getracht wordt een strafbaar feit te voorkomen.

Het vaststellen van deze wenselijkheid c.q. noodzakelijkheid en het eventueel verbinden van consequenties daaraan is een beleidsaangelegenheid. Dit behoort toe aan het bevoegd gezag. Ondertussen kunnen o.a. de volgende punten in de beleidsvoorbereiding van belang zijn.

In de eerste plaats kan rekening worden gehouden met de *ernst van het strafbare feit*. Hierbij is het van belang dat men een onderscheid maakt tussen de ernst van een bepaald type strafbaar feit op zich, en de ernst van de *totale* materiële schade die strafbare feiten met zich mee brengen.

Zo zijn bankovervallen op zich ernstige strafbare feiten. Toch is de materiële schade daarvan in zijn totaliteit minder dan de schade die ontstaat door het ontvreemden van fietsen.

Fietsendiefstallen zijn op zich minder ernstig, maar veel mensen worden geconfronteerd met het stelen van hun fiets. Met het oog hierop kan het zijn, dat men bij preventie meer nadruk legt op de fietsendiefstallen, zonder daarbij de bankovervallen te verwaarlozen. Wellicht kan immers van de preventie van diefstallen op de lange duur maatschappelijk meer resultaat worden verwacht dan van het beveiligen van banken.

Een ander staat natuurlijk in verband met het uitgangspunt dat preventie niet in een maatschappelijk vacuüm plaatsvindt en met de doelstelling dat met preventie de materiële en immateriële schade beperkt moeten worden. Het is dan ook logisch dat men bij de bepaling van de ernst van strafbare feiten eveneens rekening houdt met immateriële schade, ondanks de problemen die aan het vaststellen van dat soort schade kleven.

In de tweede plaats kan worden overwogen, speciale aandacht te geven aan de preventie van die strafbare feiten, die in hoofdzaak door jongeren worden gepleegd. Wanneer het zo is dat in een aantal gevallen de door jongeren gepleegde strafbare feiten een eerste stap van een criminele loopbaan betekenen, kan men door preventie wellicht ook op langere termijn een positief effect bewerkstelligen.

Tenslotte kunnen ook de omvang en ontwikkeling van bepaalde delicten meespelen in het bepalen van de wenselijkheid tot het treffen van maatregelen. Hierbij zou men voorrang kunnen geven aan delicten die verhoudingsgewijs sterke stijgingen te zien geven, of die delicten waarbij de verhouding tussen de politie ter kennis gekomen en werkelijke aantallen verschuift en het "dark number" groter wordt. Ook zou men kunnen letten op de mate waarin bepaalde delicten met succes repressief bestreden (kunnen) worden.

Resumerend kan worden gesteld dat, bij het bepalen welke strafbare feiten men voor preventie in aanmerking laat komen, overwegingen als verwachtbaarheid, ernst, leeftijd van de daders, en omvang en ontwikkeling van het delict een belangrijke rol kunnen spelen.

Hierop aansluitend kan worden gewezen op het belang van de *geografische spreiding* van een strafbaar feit. Wanneer een zich voor preventie lenend strafbaar feit in een groot aantal plaatsen in ernstige mate voorkomt, is het nagenoeg zeker dat er in een aantal van die plaatsen maatregelen ter preventie van het betreffende strafbare feit zullen worden genomen. Juist in dergelijke gevallen is het nuttig de opgedane ervaringen uit te wisselen, zodat ten aanzien van dit soort strafbare feiten een bundeling van kennis ontstaat. Zoals in de hoofdstukken 3, 4 en 5 zal blijken, is voor het landelijk bureau en de regionale bureaus Voorkoming Misdrijven hier een belangrijke taak weggelegd.

Hoewel het nuttig is ervaringen uit te wisselen, kunnen de maatregelen die in de ene plaats succesvol zijn vaak niet zonder meer in een andere plaats worden toegepast.

Zo zal men bijvoorbeeld in een plaats waar het energiebedrijf bereid is direct te repareren het aantal vernielingen aan lantaarnpalen wellicht sterk kunnen laten afnemen, terwijl in een andere plaats waar het energiebedrijf niet kan meewerken naar andere maatregelen moet worden gezocht. Ook is het mogelijk dat in de ene plaats het snel repareren wel helpt en in de andere niet, bijvoorbeeld omdat de dadergroepen in beide plaatsen sterk verschillen.

Slechts als de specifieke toestand, die met een bepaald type strafbaar feit samenhangt, in twee plaatsen sterke overeenkomsten vertoont, is "transplantatie" van maatregelen te overwegen.

Een en ander vereist natuurlijk wel dat die specifieke toestand in beide plaatsen goed geanalyseerd is, zodat de overeenkomsten aan het licht komen. Een model voor dergelijke analyses, waarbij de elementen van een strafbaar feit weer een rol spelen, wordt in hoofdstuk 2 besproken en in bijlage 1 verder uitgewerkt.

HOOFDSTUK 2: EEN MODEL

2.1. Een basisvisie op Voorkoming Misdrijven: de maatschappelijk geïntegreerde aanpak

Mensen kunnen last hebben van heel wat dingen!

Zo is het mogelijk dat mensen hinder ondervinden van verkeerslawaaï, luchtvervuiling, ongevallen, woningnood, files, brand, werkloosheid en nog duizenden andere dingen.

Deze notaricht zich slechts op één punt waar mensen ook hinder of last van kunnen hebben: strafbare feiten.

De beperking tot strafbare feiten mag echter niet het gevolg hebben dat men gebiologeerd raakt door die strafbare feiten: voor de burger blijven strafbare feiten altijd één van de vele maatschappelijke facetten waarvan hij hinder kan ondervinden. De burger zal die hinder dan ook altijd – bewust of onbewust – *afwegen* tegen de last die hij van andere dingen ondervindt.

Zo laat bijvoorbeeld iemand die in een vochtig en bedompt sousterrain woont misschien een raam open als hij boodschappen gaat doen. Weer thuisgekomen ruikt de woning dan in ieder geval iets frisser. Het openlaten van een raam verhoogt echter de kans op insluipers en iemand die er zijn beroep van maakt om strafbare feiten te voorkomen, zal zich vooral op de zo ontstane insluipmogelijkheden richten.

Nu bestaat enerzijds inderdaad de kans dat de burger de insluipmogelijkheden die hijzelf creëert niet – of niet voldoende – in zijn afweging heeft laten meetellen. Voorlichting en hulp kan dan misschien strafbare feiten voorkomen.

Anderzijds bestaat ook de kans dat de sousterrainbewoner het voor en tegen *wel* heel bewust heeft afgewogen. Hij is zich wellicht terdege bewust van de risico's die het opengelaten raam biedt, maar die neemt hij liever dan de zekerheid van een bedompte lucht in zijn woning! Voorkoming van strafbare feiten zal in dit laatste geval een heel andere inhoud moeten hebben.

De stelling dat strafbare feiten slechts één van de vele maatschappelijke facetten vormen waar de burger hinder van ondervindt, lijkt op het eerste gezicht op een open deur (om in de terminologie te blijven). De consequenties van deze stelling zijn echter *vér*strekkend als men zich gaat bezighouden met de voorkoming (preventie) van strafbare feiten: de mogelijkheden tot preventie worden er namelijk door beperkt. Er zijn met andere woorden *grenzen aan preventie* te onderscheiden.

Men zou in algemene bewoordingen kunnen zeggen dat die grens ligt op het punt waarvoor de burger de voordelen van preventie niet meer opwegen tegen de nadelen.

Voor de sousterrainbewoner uit het bovenstaande voorbeeld was dit punt bereikt, als men voor de volledigheid aanneemt dat "tussenoplossingen" (bijvoorbeeld: tralies voor het raam, een ventilator, een alarminstallatie) door deze burger meegenomen zijn in de door hem gemaakte afweging, maar dat hij dit soort oplossingen niet wilde of kon toepassen (bijvoorbeeld omdat hij geen tralies wilde, aangezien die het uitzicht belemmeren, en omdat een ventilator en/of alarminstallatie te duur werden).

Zo'n keuze is uiteraard subjectief: misschien ruikt het volgens een buitenstaander wel totaal niet bedompt in het desbetreffende sousterrain; wellicht bederven tralies in het geheel niet het uitzicht; misschien is een ventilator helemaal niet te duur ..., maar wat anderen vinden is minder belangrijk. Het is de sousterrainbewoner die de keus zal moeten maken. Die afweging maakt hij op grond van zijn ideeën, gevoelens en informatie. Met andere woorden: op grond van zijn preferenties of voorkeuren.

Het feit dat de voorkoming van strafbare feiten een terrein is dat aan bepaalde grenzen is gebonden, lijkt in eerste instantie wat meer duidelijkheid te geven, maar bij nader beschouwing vervluchtigt veel van die duidelijkheid al weer snel, omdat die grenzen van geval tot geval en van burger tot burger anders liggen.

Het is van het allergrootste belang dat bij de preventie van strafbare feiten met deze verschillen rekening wordt gehouden, omdat de preventie in feite gedragen – en vaak ook uitgevoerd – moet worden door de burgers en instellingen in de maatschappij. Preventie kan daardoor slechts zelden van

bovenaf worden opgelegd! Dat maakt dat voor de voorkoming van strafbare feiten een maatschappelijk geïntegreerde aanpak noodzakelijk is. Dat wil zeggen dat er bij preventie rekening moet worden gehouden met het "unieke" karakter dat elk geval (elke situatie) kenmerkt. *)

Om dat te bereiken is echter een speciale aanpak van het preventiewerk noodzakelijk. Deze speciale werkwijze zou omschreven kunnen worden als een doelgerichte en modelmatige aanpak, die zich concentreert op het aanbrengen van een logische structuur in de te nemen keuzen.

2.2. Algemene beschrijving van een model ten behoeve van de aanpak van de voorkoming van strafbare feiten

Algemene wetten en regels over hoe men *inhoudelijk* het preventiewerk zou moeten invullen zijn zeer moeilijk te geven: zoals al werd opgemerkt, zal immers die aanpak van geval tot geval moeten verschillen.

Zo kan een bepaalde aanpak van fietsendiefstallen die met veel succes in Groningen is toegepast, misschien in Maastricht totaal geen resultaat afwerpen. Als men echter weet dat de problematiek rond fietsendiefstallen in die twee steden bijna hetzelfde is, wordt de kans op succes van de "Groningse aanpak" ook voor Maastricht veel groter.

Of die problematiek hetzelfde is of niet, is afhankelijk van de vier elementen waaruit het begrip strafbaar feit uitéén te leggen bleek (zie ook pag. 10):

- dader
- locatie
- slachtoffer
- tijdstip.

Deze vier begrippen vormen de centrale as waar al het preventie-werk om draait. Als er een bepaald strafbaar feit plaatsvindt, is er immers sprake van een combinatie van deze vier begrippen. Er bestaan met andere woorden een serie relaties tussen deze begrippen en deze specifieke combinatie van relaties mondt uit in een bepaald strafbaar feit. Om meer inzicht te verkrijgen, moet men dan ook allereerst proberen greep te krijgen op de relaties die aan de basis liggen van het desbetreffende strafbare feit. In de preventie-jargon wordt dit het "teruggraven in het probleem" genoemd.

Welke relaties er mogelijk kunnen bestaan tussen de vier begrippen kan worden verduidelijkt aan de hand van een matrix.

	Dader	Locatie	Slachtoffer	Tijd
Dader				
Locatie				
Slachtoffer				
Tijd				

Elk hokje van de matrix kan één of meer relaties bevatten die tussen de desbetreffende begrippen bestaan.

Hoe men exact met deze matrix kan werken, wordt verder in bijlage 1 verduidelijkt.

De relatie-matrix moet men zien als een startpunt: afhankelijk van het geval dat men onderhanden neemt, wordt deze matrix met relaties ingevuld en

*) Aan deze visie lijkt op het eerste gezicht misschien één belangrijk bezwaar te kleven: als men zich bij preventie steeds richt op het unieke en aparte karakter van elk geval op zich, krijgt men nooit oog voor de verbanden die tussen die verschillende gevallen bestaan. Men ziet met andere woorden de structuur niet.

Dat lijkt een beetje op het voorbeeld van een groep loodgieters die op verschillende plekken allemaal bezig zijn een spuitend gat in een waterleiding te dichtten om dan snel naar het volgende lek te rennen zonder te zien dat er iets structureels mis is met het hele waterleidingnet.

Dit bezwaar kan echter worden ondervangen door:

- een goede evaluatie van elke aparte klus die één loodgieter (ambtenaar voorkoming misdrijven) heeft verricht;
- een goed onderling contact (coördinatie) tussen de loodgieters onderling.

Op deze twee (samenhangende) punten wordt later nog teruggekomen (op het belang van evaluatie in 2.3.; voor de coördinatie zie hoofdstuk 4 en 5).

worden de vier basisbegrippen verder geconcretiseerd en eventueel qua aantal uitgebreid. Daarom zal de matrix er van geval tot geval anders komen uit te zien en daarmee doet men recht aan het unieke karakter dat elk geval kenmerkt. Tegelijkertijd kan men echter ook achter verbanden komen die een algemener belang hebben.

Het aanpakken van de voorkoming van strafbare feiten met behulp van deze relatie-matrix geeft met andere woorden een handvat om per geval te bepalen welke relaties meespelen in het proces dat tot een bepaald strafbaar feit leidt.

Pas als men zicht heeft gekregen op de relaties die dit proces beïnvloeden kan men bewust kiezen aan welke van de vele relaties men in een bepaald geval het meeste belang wil hechten. Men maakt met andere woorden de keuze om bepaalde relaties aan te pakken, maar ziet daarnaast duidelijk welke andere relaties er (noodgedwongen) blijven liggen.

Daarna kan men dan vaststellen of – en hoe – men de gekozen relaties kan en wil beïnvloeden. Men bepaalt dan met andere woorden de doelstellingen binnen de aanwezige randvoorwaarden.

Op grond van die doelstellingen kan men dan weer de maatregelen kiezen die men wil toepassen om de relaties die tot een bepaald strafbaar feit leiden te beïnvloeden. Er is daarbij een keuze mogelijk uit zeer veel maatregelen. Enige alternatieven treft men gegroepeerd in schema 2 (pag. 16) aan.

Na uitvoering van de maatregelen volgt tenslotte nog een evaluatie, waarbij men zich de vraag stelt wat er goed en wat er fout ging bij het doorlopen van een project.

Door op deze doelgerichte en modelmatige wijze te werken, komt men tot een bewuste beperking, waarbij men weet *dat* men keuzen maakt en waarbij men weet *welke* keuzen men maakt.

Hierdoor kan men een open oog blijven houden voor andere relaties die men niet kan – of wil – beïnvloeden.

Op deze wijze komt men als het ware vanzelf tot hetgeen eerder besproken werd als “de maatschappelijk geïntegreerde aanpak”.

Een minstens even belangrijk voordeel van deze werkwijze is daarnaast dat de hele aanpak van een bepaald probleem op deze manier zichtbaar en controleerbaar wordt gemaakt.

Hierdoor wordt de vergelijkbaarheid van – op het eerste gezicht totaal verschillende – projecten die overal in den lande plaatsvinden veel groter. Daarbij zal ongetwijfeld blijken dat er heel wat punten van overeenkomst bestaan tussen die verschillende projecten. Door dit soort systematische vergelijkingen kan stap voor stap betere en bredere kennis en informatie worden verzameld ten aanzien van de mogelijke aanpak van projecten die zich richten op de voorkoming van strafbare feiten. In de volgende paragraaf zal op dit laatste punt uitgebreider worden teruggekomen.

Schema 2

Gegroepeerd overzicht van een aantal mogelijke maatregelen die men ter bereiking van preventieve effecten kan selecteren. Dit overzicht is niet uitputtend bedoeld.

- a. Groep: Oorzaakgerichte preventie
  - situaties eenvoudiger maken door het wegnemen van beslissingsonzekerheden bij het publiek
  - groepsbenadering van grote eenheden
  - benadering van scholen, jeugdclubs, etc.
  - gezinsbenadering
  - verbetering van structurele problemen (drugs, werkloosheid)
  - defensible space
- b. Groep: Ontwijkende preventie
  - objecten of personen uit situaties halen zonder iets aan de situatie te veranderen
- c. Groep: Objectbescherming
  - verhoging fysieke drempel voor de dader
  - verhoging psychologische drempel voor de dader
  - verhoging rationele drempel bij de dader
- d. Groep: Bewustmaking
  - voorlichtingsacties houden
  - lezingen houden
  - tentoonstellingen organiseren
  - advertenties plaatsen
  - inschakeling van media
  - zelfbeschermingsacties voeren
- e. Groep: Regelgeven
  - medewerken aan opstellen van regels
  - medewerken aan normering
- f. Groep: Surveillance
  - gericht toezicht instellen
  - preventieve surveillance uitvoeren
  - opvallend of onopvallend toezicht
- g. Groep: Registratie
  - registratie van waardevolle voorwerpen bevorderen
- h. Groep: Informatie
  - aangiftebereidheid, aangiftesnelheid en kwaliteit van aangifte verhogen
- i. Groep: Repressie
  - opsporing/vervolgning opvoeren
  - helingsbestrijding opvoeren

Tot zover de eerste zeer globale beschrijving van een model waarmee de ambtenaar Voorkoming Misdrijven aan de slag kan gaan. In feite geeft dit model een manier van denken aan: een wijze waarop men de problemen op dit terrein systematisch kan benaderen en de eerlijkheid gebiedt te vermelden dat de hier beschreven benadering in feite is ontleend aan datgene wat de politie in verschillende gemeenten/districten reeds jaren aan activiteiten ontplooit.

De bovenstaande beschrijving is echter erg gecomprimeerd en nogal algemeen van karakter. De lezer die dieper wil ingaan op een concrete uitwerking van dit model, treft deze aan in bijlage 1.

Schematisch samengevat kan men aan deze uitwerking van het model de volgende fasen en stappen onderscheiden:

Schema 3

Model ten behoeve van de aanpak van de voorkoming van strafbare feiten.

Fase A: Het opzetten van een project

- 1 Signalen
  - 1A Het luisteren naar signalen
  - 1B Het zoeken van signalen
- 2 Het oriënteren
- 3 Het opzetten van een project met behulp van een relatie matrix
- 4 Het bepalen van de doelen
- 5 Het bepalen van de randvoorwaarden
- 6 Het werkplan

Fase B: Onderzoek

Fase C: Maatregelen

- 1 Het kiezen van maatregelen
- 2 Het uitvoeren van de gekozen maatregelen

Fase D: Evaluatie

Zie voor de uitwerking: bijlage 1.

2.3. Een toekomst perspectief?

Het model dat in de voorgaande paragraaf kort werd geschetst en in bijlage 1 verder is uitgewerkt, lijkt misschien op het eerste gezicht erg lastig en bewerkelijk. Toch valt dat wel mee, want in feite hanteren veel politie-ambtenaren bij het opzetten en uitvoeren van projecten dit model reeds, al is het misschien vaak onbewust. Naast de uitgangspunten die aan de basis liggen van het model (zie 2.1. en 2.2.) is het meest specifieke punt dat dit model kenmerkt, waarschijnlijk het stap voor stap bewust opzetten en overdenken van het werk dat men doet.

Men bouwt eigenlijk steen voor steen een project op, waarbij de volgende steen pas wordt gelegd als de voorgaande stevig is ingemetseld. Het blijft echter niet bij het bewust opzetten en overdenken van elke stap. Daarnaast worden namelijk de belangrijkste onderdelen van het werk ook kort opgeschreven: de relatie-matrix, de doelen, het lijstje met aanwezige randvoorwaarden, het werkplan, de belangrijkste onderzoeksuitkomsten, de gekozen maatregelen (+ verwachte effecten) en tenslotte de evaluatie. Al deze zeer korte notities leveren tezamen zeker geen hecht doorwrocht wetenschappelijk rapport op, maar per afgesloten project bouwt men wel stukje bij beetje een belangrijke informatie- en kennisbron op.

Hoe verschillend die informatie ook mag zijn, men kan steeds de zaken onderling vergelijken, omdat de basisstructuur waarin elke rapportage van een project is gegoten dezelfde is. Daar zorgt het model voor: men kan zeer duidelijk zien om welke situatie het ging, welke keuzen er zijn gemaakt en wat de uitkomst daarvan was.

Door deze werkwijze kan men de kennis over preventie van strafbare feiten als het ware cumuleren.

Terwijl men dus enerzijds blijft uitgaan van projecten die aangepast dienen te zijn aan de bijzondere omstandigheden die elk geval en elke situatie kenmerken, is men anderzijds toch (na enige tijd) in staat om meer algemene lijnen te destilleren uit de groeiende stapel afgesloten projecten. Met name voor het nog zeer jonge en nauwelijks ontgonnen vakgebied van de preventie van strafbare feiten, lijkt dit een ideale combinatie.

Als dit perspectief echter in de praktijk verwezenlijkt wil worden, zal er uitgebreid aandacht moeten worden besteed aan de invulling van een organisatiestructuur die is ingespeeld op het scheppen van mogelijkheden voor de samenwerking en coördinatie van de verschillende betrokkenen die werkzaam zijn op het gebied van de preventie van strafbare feiten.

Dit probleem zal dan ook in de volgende hoofdstukken nader worden uitgewerkt.

HOOFDSTUK 3: REGELING POLITIËLE MISDAADVOORKOMING

3.1. Inleiding

Aan het eind van het vorige hoofdstuk werd gesteld dat voor het scheppen van mogelijkheden voor samenwerking en coördinatie een goede organisatiestructuur onontbeerlijk is.

Aan deze behoefte wordt tegemoet gekomen door de Regeling Politie Misdaadvoorkoming*) (in het vervolg kortweg aangeduid met Regeling PMV). In deze Regeling PMV is onder meer vastgelegd "wie welke taken en bevoegdheden heeft". Wat hier simpel staat, verdient echter de nodige toelichting. Daarmee wordt in de volgende paragraaf van dit hoofdstuk een begin gemaakt, door op globale wijze de organisatiestructuur te schetsen.

De hoofdstukken 4 en 5 zijn op te vatten als een toelichting op een aantal fundamentele aspecten van die structuur.

3.2. Organisatiestructuur

Om de organisatiestructuur te verduidelijken, kan men ter gedachtebepaling een onderscheid maken tussen een beleidsuitvoerende en beleidsvoorbereidende kant**).

Beleidsuitvoering

In het vorige hoofdstuk is reeds uitvoerig ingegaan op de werkzaamheden van lokale ambtenaren Voorkoming Misdrijven. Deze werkzaamheden vormen een belangrijk deel van de beleidsuitvoerende kant. Het andere deel van de beleidsuitvoering berust bij de Regiobureaus Voorkoming Misdrijven. De op deze bureaus werkzame ambtenaren hebben een coördinerende taak ten behoeve van de werkzaamheden van de lokale ambtenaren. In de Regeling PVM worden de volgende taken en bevoegdheden aangegeven:

Locaal niveau

Taak: het signaleren, bestrijden en voorkomen van misdaadbevorderende situaties en gedragingen, alsmede het voorlichten en stimuleren van belanghebbenden terzake van door hen te nemen maatregelen om het plegen van strafbare feiten te voorkomen of te bemoeilijken en zichzelf tegen de directe gevolgen van zodanige feiten te beschermen.

Regionaal niveau

a. de regiobureaus

- taak:

- coördinatie van werkzaamheden op lokaal niveau in de betreffende regio
- voorlichting en assistentie geven aan het lokale niveau
- voorzover noodzakelijk het mede verrichten van de lokale taak
- overleg plegen met het lokale niveau

- bevoegdheid:

- geven van richtlijnen met betrekking tot de taakuitoefening van het lokale niveau.

Voorts vervullen twee provinciale organen een aantal functies op het regionale niveau:

b. de provinciale politiecommissie

- taak:

- het dagelijks toezicht op de taakuitoefening van de regiobureaus in de betreffende provincie
- voorbereiden werkzaamheden terzake van het provinciale begeleidingsorgaan samenwerking politie

*) De volledige tekst van de Regeling Politie Misdaadvoorkoming is opgenomen in de bijlagen.

**) Deze - niet altijd eenduidig te trekken - scheidslijn wordt in de Regeling PVM zelf niet gemaakt. Het onderscheid is uitsluitend bedoeld als hulpmiddel bij de verduidelijking van de organisatiestructuur.

- het coördineren van werkzaamheden terzake met andere politietaken in provinciaal verband.
- c. het provinciaal begeleidingsorgaan samenwerking politie
- taak:
  - het vertalen van het landelijk beleid naar het regionale beleid
  - het evalueren van de tenuitvoerlegging van het beleid
  - het plegen van overleg inzake bemanning en huisvesting van de regionale bureaus in die provincie.

Beleidsvoorbereiding

De beleidsvoorbereidende taken moeten worden uitgevoerd door twee adviesorganen - de Centrale Commissie Misdaadvoorkoming en de Landelijke Contactcommissie Voorkoming Criminaliteit - en daarnaast de Landelijk Coördinator Voorkoming Misdrijven*).

De twee commissie brengen aan de Ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken advies uit over het te voeren beleid met betrekking tot de preventie van strafbare feiten. De preciese taakomschrijving van beide commissies is te vinden in bijlage 3 en 4.

De Landelijk Coördinator vertaalt de uitkomsten van de beleidsvoorbereiding in richtlijnen - die zoals zal blijken moeten worden opgevat als aanbevelingen - voor de beleidsuitvoering.

Omgekeerd worden de ervaringen, opgedaan in de uitvoerende organen via de Landelijk Coördinator onder de aandacht gebracht van de beide Commissies.

Op deze manier ontstaat een wisselwerking tussen beleid en de uitvoering daarvan.

In feite heeft de Landelijk Coördinator dan ook geen strikt beleidsuitvoerende taak, maar vormt hij de schakel tussen beleidsvoorbereiding en beleidsuitvoering.

De Regeling PMV geeft daarbij de volgende taken en bevoegdheden aan:

de Landelijk Coördinator en diens bureau

- taak:
  - het op elkaar afstemmen van de activiteiten van de regionale coördinatoren
  - het aanleggen documentatie, beschikbaar stellen van tentoonstellingsmateriaal
  - het aanmaken en beschikbaar stellen van voorlichtingsmaterialen
  - het verstrekken van voorlichting aan en contacten onderhouden met de regionale bureaus
  - het voorbereiden en uitvoeren van een beleidsprogramma
  - het voeren van acties via de publiciteitsmedia
  - het uitvoeren van technische en wetenschappelijke onderzoeken
  - het verzorgen van opleidingen terzake
  - het organiseren van en deelnemen aan overleg terzake op landelijk niveau.
- bevoegdheden:
  - het geven van richtlijnen
  - het voorzitten van de landelijke vergadering van de hoofden van de regiobureaus.

*) Er wordt hier en over het algemeen ook verder in de nota gesproken over Landelijk Coördinator. De Landelijk Coördinator, diens plaatsvervanger en de ambtenaren die hen bijstaan vormen tezamen het Landelijk Bureau Voorkoming Misdrijven.

HOOFDSTUK 4: ALGEMENE KENMERKEN VAN COÖRDINATIE: ONDERSTEUNING EN AFSTEMMING

4.1. Inleiding

Het zal duidelijk zijn dat de in het vorige hoofdstuk beschreven organisatiestructuur invloed heeft op de bestaande verhoudingen in "politie-Nederland" en op de relatie tussen politie en bevoegd gezag.

In de eerste plaats krijgen de korpsen en districten meer mogelijkheden om op het gebied van preventie tot samenwerking te komen.

In paragraaf 4.2. wordt aan de inhoud en de implicaties van die samenwerking aandacht besteed.

Daarnaast is het van belang aan te geven op welke wijze de coördinatoren rekening moeten houden met bovenbedoelde verhoudingen.

Dit zal in de paragrafen 4.3. en 4.4. gebeuren.

4.2. Coördinatie en samenwerking

Als korpsen en districten op het terrein van Voorkoming Misdrijven gaan samenwerken, is dat geen aanslag op hun zelfstandigheid.

Hiermee wordt bedoeld dat de korpsleidingen in het kader van het gevoerde beleid zelf beslissen of er bij bepaalde uitvoerende taken met betrekking tot de preventie van strafbare feiten wel of geen samenwerking plaatsvindt. Wanneer men echter voor samenwerking kiest, accepteert men het gegeven dat er zonedig compromissen worden gesloten met de andere deelnemers.

In het verleden is, zoals in hoofdstuk 1 al werd opgemerkt, de wens geuit tot samenwerking bij de misdaadvoorkoming.

Deze wens kwam voort uit een tweetal behoeften:

- In de eerste plaats waren er per korps of district beperkte mogelijkheden voor het zelf (verder) ontwikkelen van de werkwijzen en hulpmiddelen, die bij preventie kunnen worden gebruikt.

Men kreeg dus behoefte aan *ondersteuning*. Het is, zoals in hoofdstuk 3 bleek, de opdracht van de Landelijk Coördinator hieraan tegemoet te komen door het maken c.q. ter beschikking te stellen van onderzoeken, opleidingen, hulpmiddelen en documentatie.

- In de tweede plaats werd onderkend dat men bij de voorkoming van bepaalde strafbare feiten in het algemeen doelmatiger te werk zou kunnen gaan, als de preventie-activiteiten van diverse korpsen en districten op elkaar zijn afgestemd.

Deze behoefte aan *afstemming* kan aan de hand van een paar voorbeelden verduidelijkt worden: een voorlichtende actie tegen zakkenrollers in het Amsterdamse openbaar vervoer kan het publiek voorzichtiger maken, zodat het aantal slachtoffers afneemt. De kans is echter groot dat de zakkenrollers hun activiteiten naar andere grote steden in de Randstad proberen te verleggen. Wanneer nu in deze steden tegelijkertijd eenzelfde actie ondernomen wordt, kan men het optreden van dit ongewenste neveneffect verminderen.

In dit voorbeeld gaat het bij de afstemming dus om het *gelijktijdig* doen plaatsvinden van een activiteit, die binnen diverse korpsen wordt ondernomen.

Daarnaast kan afstemming een vorm van representatie inhouden. Men kan bijvoorbeeld denken aan het maken van afspraken met de provinciale volkshuisvesting over hang- en sluitwerk in premiebouwwoningen. In dergelijke gevallen is het praktisch, wanneer de betrokken korpsen en districten zich door een kleine afvaardiging laten vertegenwoordigen. Men zal hierbij de autonome status van de samenwerkende korpsen en districten goed in de gaten moeten houden: de onderhandelaars kunnen slechts afspraken maken met het mandaat van de diverse betrokkenen.

4.3. Hoe coördineren coördinatoren?

Vanzelfsprekend moet voorop staan dat het werk van de coördinatoren geen inbreuk mag betekenen op de bestaande gezags- en beheersbevoegdheden over de politie.

Dit heeft belangrijke consequenties voor de interpretatie van de in de Regeling PMV neergelegde bevoegdheid tot het geven van richtlijnen door de Landelijk Coördinator en de Regionale Coördinatoren.

De departementale aanwijzingen ten aanzien van dit punt houden in dat richtlijnen moeten worden opgevat als aanbevelingen, ofwel het geven van gevraagd en ongevraagd advies. Anders gezegd: de coördinatoren zijn er verantwoordelijk voor dat er wordt afgestemd. De verantwoordelijkheid voor de werkzaamheden die worden afgestemd, berust bij het bevoegd gezag.

Aan het goed functioneren van deze coördinatie zonder hiërarchische bevoegdheid zijn tenminste twee voorwaarden verbonden:

- In de eerste plaats moet het bevoegd gezag en de korps- en districts-leiding doorlopend en open worden geïnformeerd omtrent de inhoud van de ondersteuning en afstemming.

- In de tweede plaats moet er een wederzijdse mogelijkheid tot communicatie tussen politiechefs en coördinerende functionarissen bestaan. Dan zijn eventuele verschillen van inzichten bij de afstemming in ieder geval bespreekbaar.

De wijze waarop deze informatie-uitwisseling en communicatie gaat plaatsvinden, zal in nader overleg worden uitgewerkt.

Naast de vervulling van bovengenoemde voorwaarden moet men rekening houden met de "gevaaren" die aan coördinatie kleven.

Coördinatoren zullen in de praktijk worden geconfronteerd met situaties, die als het ware uitnodigen tot "hiërarchisch gedrag".

- Zo is het mogelijk dat een lokale ambtenaar V.M. bij een verschil van inzicht met één van zijn chefs aan de coördinator vraagt "wat hij er van denkt".

Gaat de coördinator hierop in, dan ontstaat er in de hiërarchische lijn van het betreffende korps of district wellicht de indruk dat "de coördinator heeft gezegd dat het zus en zo moest".

Voorzichtigheid van de zijde van de coördinator bij het geven van aanbevelingen en meningen is doorgaans niet voldoende om dit effect te vermijden. Tevens moeten de ambtenaren V.M. er vanuit de hiërarchische lijn op worden gewezen, dat voor buiten hun bevoegdheden vallende beslissingen de toestemming van hun chef vereist is.

- Het "hiërarchisch probleem" kan ook een andere oorsprong hebben. Er wordt bijvoorbeeld in de hiërarchie van een korps of district een beslissing genomen over preventie-activiteiten. Stel nu, dat deze beslissing de eigen ambtenaar V.M. niet tijdig bereikt. Het is dan mogelijk dat de landelijk of regionaal coördinator, die al wel op de hoogte is, het betreffende besluit aan die ambtenaar V.M. kenbaar maakt. Eén en ander kan aanleiding geven tot misverstanden. Vanzelfsprekend moeten alle betrokkenen zoveel mogelijk trachten dergelijke problemen te vermijden.

In het vorenstaande is duidelijk gemaakt hoe de coördinatoren rekening moeten houden met de bestaande gezags- en beheersbevoegdheden. Toch kunnen ondersteuning en afstemming wel degelijk invloed hebben op het lokale politiebeleid. Ondersteuning en afstemming zijn namelijk niet neutraal en kunnen de wijze, waarop politiecapaciteit wordt ingezet, beïnvloeden.

Zo zal bijvoorbeeld de hoeveelheid tijd, die de politie aan vandalisme besteedt, sterk afhankelijk zijn van de benadering, die men bij de preventie kiest.

De coördinatoren hebben inzicht in de mogelijke benaderingen – zoals bijvoorbeeld het verstevigen van objecten, intensivering van surveillance, het geven van voorlichting op ouderavonden van scholen, etc. Het bevoegde gezag beslist echter of een bepaalde benadering al dan niet binnen het lokale politiebeleid past.

4.4. Het bevoegde gezag

Hiervoor is gesteld dat de coördinatie geen inbreuk kan en mag inhouden op de bestaande gezags- en beheersbevoegdheden over de politie. De consequenties van deze stelling worden in hoofdstuk 5 uitgewerkt naar de coördinerende organisatie toe.

Daarnaast is het goed zich rekenschap te geven van de mogelijke invloed die coördinatie kan hebben op het politiebeleid zoals dat lokaal door burgemeester en officier van justitie wordt gevoerd. Ondersteuning en afstemming zijn namelijk niet beleidsneutraal en hebben hun doorwerking naar de wijze waarop politiecapaciteit wordt ingezet. Zo zal de bemoeienis van de politie met een onderwerp als vandalisme van totaal verschillende aard zijn wanneer men hieraan een "voorlichtings-", een "beveiligings-" of een "surveillance-" accent geeft. Voor al deze accenten kan men terecht bij coördinatoren, maar het afstemmen van de te kiezen accenten met het lokale politiebeleid vindt – dat is de consequentie van het uitgangspunt dat het

bevoegde gezag verantwoordelijk is voor wát er met de uitkomst van coördinatie wordt gedaan – elders plaats.

Omdat misdaadvoorkoming samenhangt met zowel de openbare orde als met opsporing en vervolging zou deze materie in ieder geval onderwerp van overleg dienen te zijn in de driehoek burgemeester, officier van justitie en politiechef.

Dit alles betekent dat de in de volgende paragrafen geschetste verbanden en stromen van informatie en hulpmiddelen pas kunnen functioneren in relatie met en tegen de achtergrond van beleidsmatig overleg hierover in de lokale driehoek. Na afstemming omtrent gewenste accenten in de benadering van de problematiek van strafbare feiten en eventuele prioriteiten hierbij kunnen de deelnemers aan het overleg, elk met behoud van eigen verantwoordelijkheid, nader de kaders bepalen waarbinnen ondersteuning en afstemming vanuit de V.M.-organisatie wordt gewenst.

Onverminderd de taken van het Provinciaal Begeleidingsorgaan Samenwerking Politie, zoals die in art. 5 van de Regeling PMV zijn aangeduid, zal de voorgestane procedure kunnen voorkomen dat een burgemeester of officier van justitie wordt geconfronteerd met lokale of regionale beleidsplannen die buiten hem om tot stand zijn gekomen.

Bij het lokaal, regionaal en landelijk coördineren zal men zich bij voortduring bewust moeten zijn van de noodzakelijke koppeling tussen de uitvoerende werkzaamheden en het beleid zoals dat door het lokaal bevoegde gezag wordt gevoerd. Het landelijk beleid zal er tevens op gericht dienen te zijn deze koppeling waar mogelijk te bevorderen.

HOOFDSTUK 5: COÖRDINATIE OP LOKAAL, REGIONAAL EN LANDELIJK NIVEAU

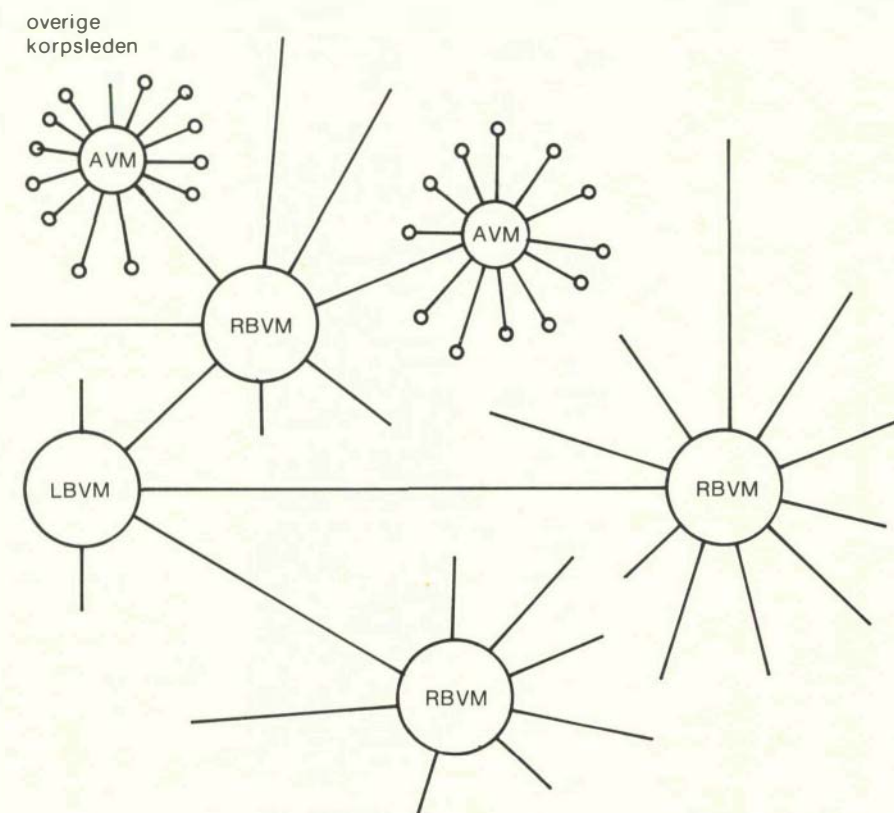
5.1. Functionele samenhang van de drie niveaus

Ondersteuning en afstemming vereisen een continue stroom van informatie en hulpmiddelen tussen de drie niveaus. Een coördinerende functie is vanuit dit perspectief dan ook te beschouwen als het verdelen of verzamelen van informatie en hulpmiddelen.

In figuur 1 wordt weergegeven hoe men zich dit schematisch kan voorstellen.*)

Fig. 1

Schematisch overzicht van de functionele relaties tussen de korpsleden en hun ambtenaar V.M. (AVM), de regionale functionarissen V.M. (RBVM) en het landelijk bureau V.M. (LBVM).

Met dit schema is de functionele samenhang tussen de diverse niveaus op een simpele en globale wijze weergegeven.

In de volgende drie paragrafen zal worden ingegaan op de coördinerende functies, die specifiek bij elk der niveaus behoren.

5.2. Coördinatie op het lokale niveau

Het uitgangspunt van de ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken is dat preventieve criminaliteitsbestrijding een facet is van het takenpakket van *iedere* politiefunctionaris. Het aanwijzen van een functionaris in een korps, district of dienst, die is belast met de misdaadvoorkoming, kan dan ook niet worden opgevat als het ontslaan van de overige politiefunctionarissen van dit taakaspect.

*) De lijnen in dit model hebben vanzelfsprekend geen hiërarchische betekenis. Ze duiden de "kanalen" aan waardoor de informatie en hulpmiddelen "stromen".

In feite past de aanduiding "lokale coördinator" of "contact-man", zoals die op verschillende plaatsen wordt gebruikt (in plaats van "ambtenaar Voorkoming Misdrijven") dan ook goed bij de coördinatiegedachte.

Aangezien iedere politiefunctionaris preventie-activiteiten kan ontplooiën is het gewenst de know-how en hulpmiddelen van de ambtenaar V.M. ook lokaal ter beschikking te stellen. Door deze ondersteuning en afstemming kan de doelmatigheid van die activiteiten worden vergroot.

Dat alles kan men zien als een functioneel verband dat dwars staat op de interne hiërarchische lijnen.

Om dit te verduidelijken is het nuttig het totale takenpakket van een politiefunctionaris als volgt voor te stellen.

O.O.	Zonder volledigheid te pretenderen, kunnen de volgende taak-aspecten worden genoemd: Handhaving van de openbare orde (O.O.); het verlenen van hulp (H.V.); opsporing van strafbare feiten (Osp.) en de preventie van strafbare feiten (V.M.).
H.V.	
Osp.	
V.M.	

Deze taakaspecten zullen uiteraard per politieambtenaar in een andere verhouding tot elkaar staan en anders zijn verbijzonderd (bijvoorbeeld naar verkeers-, of jeugdonderwerpen). De coördinatie van het V.M.-aspect in het takenpakket van een aantal politiemensen is als het ware een horizontale verbinding tussen deze pakketten:

	O.O.				
	H.V.				
	Osp.			-----	
Coördinatie V.M.	V.M.	V.M.	V.M.		V.M.

Zoals gezegd, berust bovenbedoelde coördinatie op het lokale niveau bij de ambtenaar V.M.

- In de eerste plaats omdat hij behalve de zorg voor de afstemming, zijn eigen activiteiten ter ondersteuning van deelactiviteiten van anderen kan inbrengen.
- Tevens kan hij, door zijn betrokkenheid bij het regionale V.M.-gebeuren een koppeling tot stand brengen tussen lokale en regionale afstemming op het V.M.-gebied.
- Tenslotte is hij in staat de interne informatie, die voor dat doel kan worden gebruikt (bijvoorbeeld van andere ambtenaren V.M.) ter beschikking stellen*).

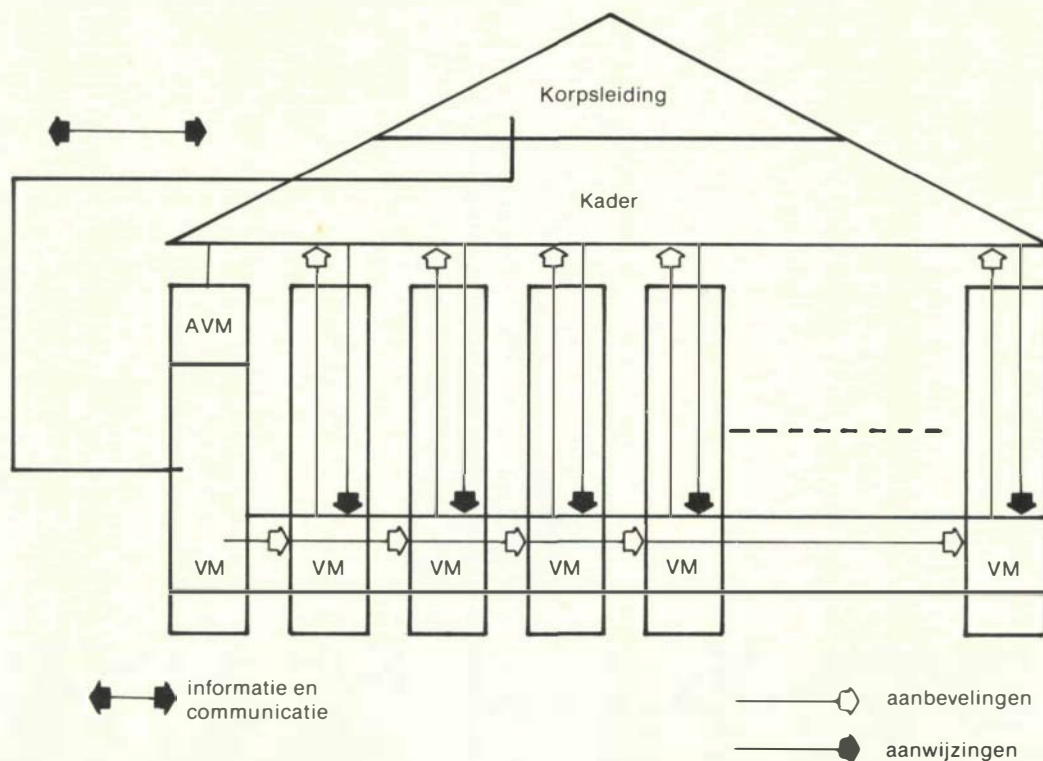
Ook de coördinerende functie van een ambtenaar V.M. mag geen inbreuk maken op de bestaande lijnen in een korps of district. Er zullen duidelijke afspraken moeten worden gemaakt hoe de ambtenaar V.M. de "bazen" van de te coördineren collega's informeert en hoe hij met hen kan communiceren. Een periodiek overleg op verschillende niveaus lijkt daarbij - in aanvulling op het zo mogelijk vaker verschaffen van schriftelijke informatie - onmisbaar.

De relatie tussen de ambtenaar V.M., zijn collega's en de korpshiërarchie kan als volgt worden weergegeven:

*) Met deze drie punten is uitsluitend de coördinatie-functie van de ambtenaar V.M. aangegeven. Dit is slechts een gedeelte van zijn totale takenpakket (zie hoofdstuk 3). Met name het derde punt is overigens ook in hoofdstuk 2 naar voren gekomen.

Fig. 2

Model van de relaties tussen de lokale/districts-ambtenaar V.M., zijn collega's en het kader en de leiding van een korps of district.

Het doel van de geschetste lokale coördinatie is, het kan niet genoeg worden benadrukt, het vergroten van de doelmatigheid van het preventiewerk dat iedere politie-ambtenaar doet.

5.3. Regionale coördinatie

De coördinatie op regionaal niveau kan men qua werking vergelijken met de coördinatie op lokaal niveau. De zorg voor de coördinatie berust evenwel bij regionale functionarissen die beheersmatig aan de centrum-korpsen/districten zijn toegevoegd, terwijl de "gecoördineerden" niet de lokale collega's zijn, maar de ambtenaren V.M. in de regio.

Bij de relatie tussen een regionaal coördinator en de ambtenaren V.M. in die regio is er geen sprake van bevoegdheden in hiërarchische zin, maar slechts van het doen van aanbevelingen (zoals ook bij de relatie tussen ambtenaar V.M. en zijn collega's in het korps of district het geval is). De aanbevelingen kunnen pas na een beslissing door het bevoegd gezag in aanwijzingen worden omgezet.

De regionaal coördinator kan bezwaarlijk controleren of iedere wens die hem bereikt wel wordt "gedekt" door de "chefs" van de ambtenaar V.M. Hij moet ervan kunnen uitgaan dat dit het geval is. Een mogelijk instrument voor informatievoorziening zou het verslag kunnen vormen van werkvergaderingen. Bijvoorbeeld:

- het verslag van de regionale vergaderingen voor de politiechefs in de regio.
- de verslagen van de landelijke vergaderingen van regionale coördinatoren voor de Provinciale Politie Commissies.

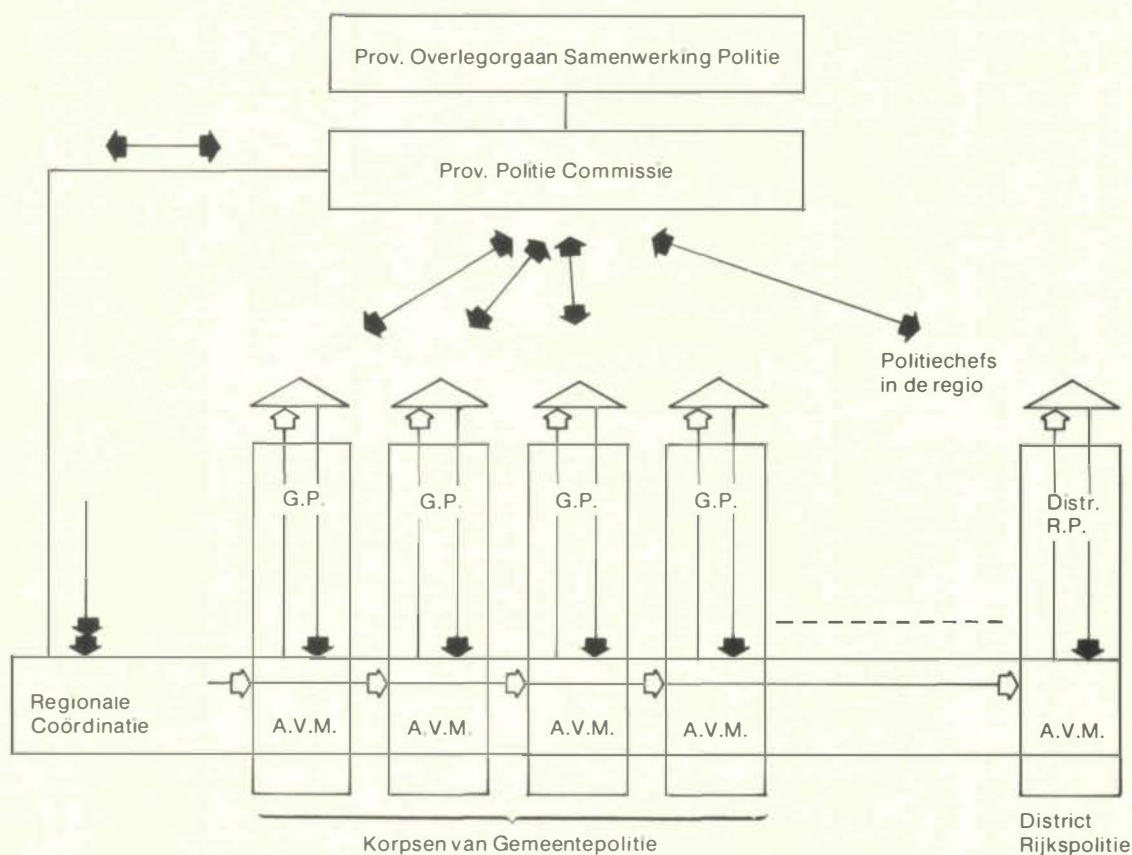
Als laatste punt moet erop worden gewezen dat de Provinciale Politie Commissies en de Provinciale Begeleidingsorganen Samenwerking Politie (zie ook hoofdstuk 3) de werkzaamheden van de regionale coördinatoren volgen en begeleiden. *)

Doordat de communicatie met de politiechefs niet altijd direct, maar ook via bovenbedoelde provinciale organen plaatsvindt, is de afstand tussen een

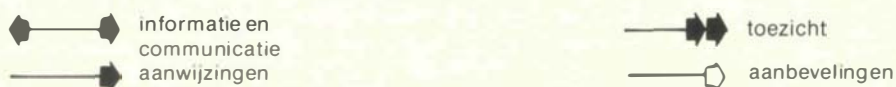
*) Er kan overigens ook hier niet van een hiërarchische verhouding worden gesproken, zoals bij de relatie tussen ambtenaar V.M. en korps- of districtsleiding het geval is.

regionaal coördinator en de leiding van korpsen en districten wat groter dan de afstand tussen een ambtenaar V.M. en zijn korps- of districtsleiding.
De relaties op regionaal niveau kunnen als volgt worden weergegeven:

Fig. 3
Model van de functionele relaties bij coördinatie in een regio.

De relaties zijn in dit schema weergegeven als:

5.4. Landelijke coördinatie

Met enkele aanvullingen kan het reeds gehanteerde model van coördinatie ook worden toegepast op het landelijke niveau.

Op dit niveau is coördinatie de taak van ambtenaren van de departementen van Justitie en van Binnenlandse Zaken, die verantwoording schuldig zijn aan de beide ministers gezamenlijk. De ministers worden geadviseerd door de Centrale Commissie Misdaadvoorkoming en de Landelijke Contactcommissie Voorkoming Criminaliteit.

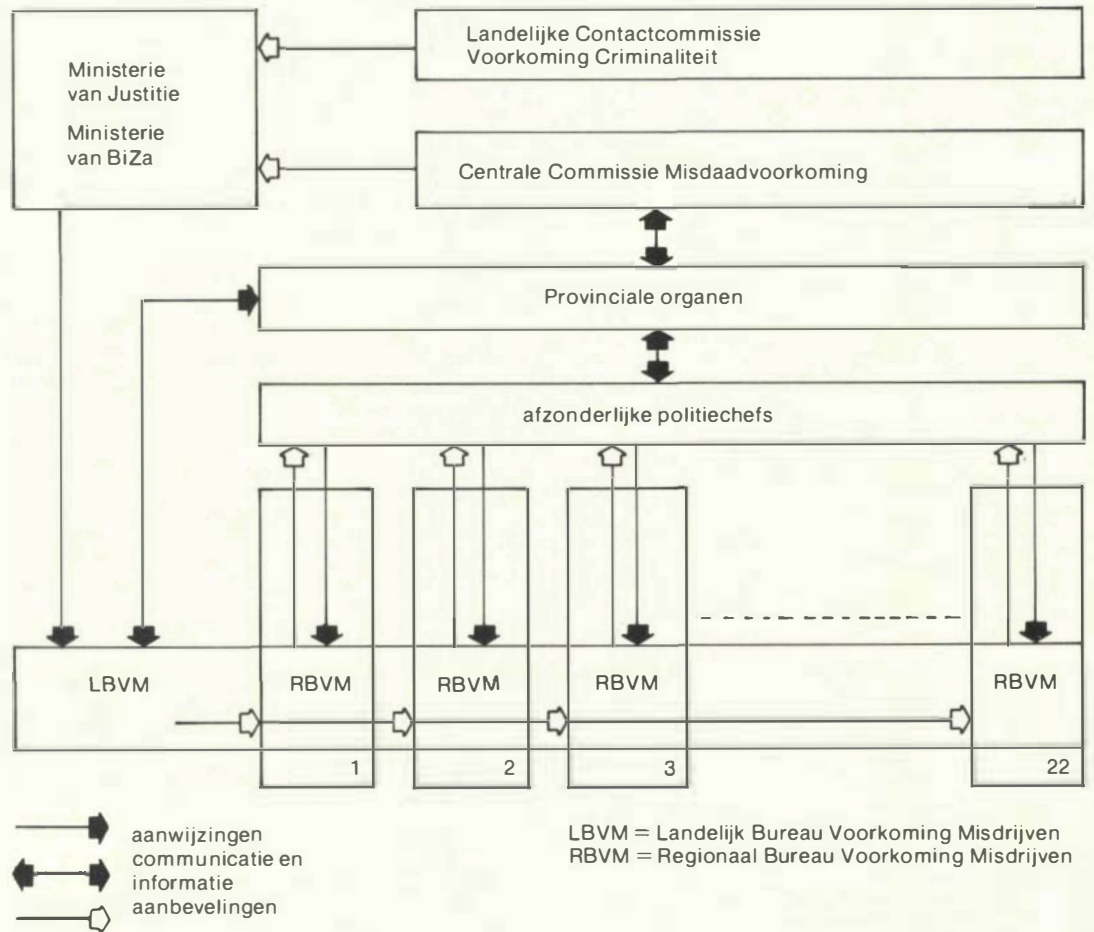
Evenals de regionale coördinatie, ontleent de landelijke coördinatie zijn inhoud en legitimiteit aan de inzichten, die bij de diverse korpsen en districten, op grond van het door het plaatselijk bevoegd gezag vastgestelde beleid, bestaan.

Het zal vaak nodig zijn nader overleg met de korps- en districtsleiding te plegen om hun consent te verkrijgen. Dit overleg zal dan in de regel niet rechtstreeks zijn maar "getrapt" via de regionale coördinatoren.

Om dit werkbaar te maken moet de landelijk coördinator ervan uit kunnen gaan dat een inzicht of standpunt zoals dat door een regionaal coördinator

onder zijn aandacht wordt gebracht, gedragen wordt door de korpsen en districten welke in de betreffende regio vallen.
Schematisch ziet de landelijke coördinatie er als volgt uit:

Fig. 4
Model van de functionele relaties bij Landelijke Coördinatie.

Bij de verdere uitbouw van de gehele organisatie moet aandacht worden besteed aan de wijze waarop de informatie en communicatie tussen de provinciale organen en zowel de Centrale Commissie en de Landelijke Contact Commissie als ook de landelijk coördinator zal worden gerealiseerd.

Afsluitend kan worden gesteld dat men zich bij het lokaal, regionaal en landelijk coördineren steeds bewust moet zijn van de noodzakelijke koppeling tussen de uitvoerende werkzaamheden en het beleid, zoals door het lokaal bevoegde gezag gevoerd. Het landelijk beleid zal er tevens op gericht dienen te zijn deze koppeling waar mogelijk te bevorderen.

BIJLAGE 1

Uitwerking van een model ten behoeve van de aanpak van de voorkoming van strafbare feiten

	Pagina
Inleiding	29
FASE A: Het opzetten van een project	29
1. Signalen	29
1A. Het luisteren naar signalen	29
1B. Het zoeken van signalen	29
2. Het oriënteren	30
3. Het opzetten van een project met behulp van een relatie-matrix	30
4. Het bepalen van de doelen	33
5. Het bepalen van de randvoorwaarden	34
6. Het werkplan	35
FASE B: Onderzoek	36
FASE C: Maatregelen	37
1. Het kiezen van maatregelen	37
2. Het uitvoeren van de gekozen maatregelen	39
FASE D: Evaluatie	39

Inleiding

Het model dat in deze bijlage wordt uitgewerkt, beschrijft welke stappen er tenminste ondernomen moeten worden bij een op preventie gerichte actie.

Dit soort acties (er wordt verder van preventie-projecten gesproken) worden uitgevoerd door ambtenaren Voorkoming Misdrijven overal in het land. Soms individueel, soms in groter verband.

In deze bijlage wordt geen aandacht geschonken aan de interne coördinatie en organisatie van de gehele organisatie Voorkoming Misdrijven. (zie hiervoor de hoofdstukken 4 en 5).

Het hierna volgende model beschrijft met andere woorden in algemene termen de aanpak van een project ter voorkoming van strafbare feiten.

FASE A: HET OPZETTEN VAN EEN PROJECT

1. Signalen

a) Het luisteren naar signalen:

Een project start niet zo maar. Er moet één of andere reden zijn dat men begint te denken "daar zouden we eens wat aan moeten doen". Die reden ontstaat als er van verschillende kanten signalen komen dat er "iets aan de hand is" en dat "daaraan wat moet gebeuren".

Die signalen kunnen van heel wat verschillende kanten komen: vanuit de burgerij, de media, instellingen en/of organisaties, alsmede uit de eigen bestuurlijke-, justitiële-, of politieke kringen.

Op zich lijkt dit op het eerste gezicht een vrij probleemloos startpunt van project: er gaat een belletje rinkelen, dat belletje staat in verband met een bepaald probleem, dus men begint een project op te starten om dat probleem aan te pakken. Helaas ziet dit er in de praktijk wat minder simpel uit: de kamer van de ambtenaar Voorkoming Misdrijven hangt vol bellen en bijna constant rinkelen ze allemaal tegelijkertijd! Sommige hard, andere zacht en daarbij hoeft het niet zo te zijn dat het hardste rinkelen per definitie in verband staat met de belangrijkste problemen. Om de zaak extra gecompliceerd te maken, blijkt dat de ambtenaar Voorkoming Misdrijven – zoals *elk* mens! – bovendien selectief luistert: bepaalde bellen (interessante, leuke, gevaarlijke) hoort bij beter dan andere.

Dit soort problemen zijn uitermate moeilijk te omzeilen.

– Ten eerste zal men moeten kiezen: bepaalde problemen kunnen wel aangepakt worden, andere zal men (misschien tijdelijk) moeten laten liggen. Al moet men daarbij wel elke keer aangeven waarom men nu juist *dit* bepaalde probleem verkiest boven de vele andere. Dit is met andere woorden de vraag naar de relevantie van een bepaald project.

– Ten tweede zal men moeten proberen zoveel mogelijk gebruik te maken van meer algemene kennis en informatie die voorhanden is bijvoorbeeld in de vorm van onderzoek en cijfermateriaal.*)

Het gebruik maken van deze meer algemene kennis en informatie is uitermate nuttig, omdat men daardoor een al te incidentele aanpak kan vermijden: een op sensatie beluste journalist of een in paniek geraakt deel van de burgerij kan soms extreem hard aan de bel trekken, terwijl het misschien in feite handelt om minder belangrijke of incidentele problemen. Als men ten behoeve van elk wild indianenverhaal een project zou moeten opzetten, blijft ongetwijfeld het belangrijke werk liggen.

b) Het zoeken van signalen

Signalen hoeft men echter niet rustig en passief af te wachten: men kan ook proberen het rinkelen van een bel voor te zijn!

Om twee redenen is het van belang dat men bepaalde signalen al in een zeer vroeg stadium actief probeert op te sporen: allereerst omdat een probleem in een vroeg stadium meestal eenvoudiger is aan te pakken of te verhelpen, maar daarnaast omdat de hinder die mensen van strafbare feiten ondervinden voor een belangrijk deel subjectief is. Omdat bijvoorbeeld op een gegeven moment de signalen ten aanzien van berovingen op straat erg sterk werden (opgeklopte verhalen, overtrokken reportages, etc.) is de gevoelsmatige hinder voor de burger onevenredig toegenomen.

*) Voor de ondersteuning met algemene kennis en informatie is een belangrijke rol weggelegd voor het Landelijk Bureau Voorkoming Misdrijven. Kennis en informatie zal vanuit het Landelijk Bureau doorgespeeld moeten worden naar het regionale en lokale niveau.

Als (!) men in staat is in te grijpen voordat de signalen echt sterk door-
klinken, bereikt men een dubbel effect: het desbetreffende strafbare feit wordt
aangepakt en (mede daardoor) ontstaat minder snel de hinder van bijvoor-
beeld toegenomen onveiligheidsgevoelens.

Nu is vanzelfsprekend het zoeken naar signalen die nog niet duidelijk op-
klinken een weinig eenvoudige opgave. Hoe moet men zoeken naar iets dat
er (bijna) nog niet is? En dat terwijl het totale werkaanbod voor de politie toch
al groter is dan kan worden verwerkt.

- Ten eerste kan men bij deze moeilijke opgave wederom gebruik maken
van onderzoek en cijfermateriaal: vaak gaat een stijging in het aantal malen
dat een bepaald strafbaar feit optreedt vooraf aan het echte opklinken van
signalen uit de burgerij en in de media.

- Ten tweede zal een strafbaar feit (c.q. een stijging in het aantal daarvan)
niet overal tegelijkertijd in Nederland (of de wereld) plaatsvinden. Met name
(grotere) steden lopen vaak voorop. Men kan met dit gegeven rekening gaan
houden. Als men ziet dat in een bepaald dorp het vandalisme op scholen
(nog) bijna niet voorkomt en als men tegelijkertijd weet dat het vandalisme
op scholen in New York reeds tot een plaag geworden is en dat dit verschijn-
sel in Amsterdam en Rotterdam opeens flink de kop begint op te steken, kan
men in dat dorp gaan overwegen om naar aanleiding van de paar gevalletjes
die daar plaatsvinden al actie te gaan ondernemen.

- Ten derde valt het optreden van een strafbaar feit (c.q. een stijging in het
aantal daarvan) sommigen eerder op. Zo zal een stijging van het aantal
fietsendiefstallen het eerst opgemerkt worden door verzekeringsmaatschap-
pijen en stallingbazen, daarna door mensen die veel gebruik maken van de
fiets en pas daarna door de toerfietzers.

Eenzelfde verhaal gaat op voor vernielingen aan straatmeubilair. Dit zal het
eerst door de reparateurs opgemerkt worden, daarna door de directies van
gemeentelijke diensten en pas daarna door de burgerij.

Veelvuldig en goed contact met de diverse maatschappelijke geledingen is
dan ook bij het Voorkoming Misdrijven-werk zeer belangrijk en er zal ruim tijd
voor ingeruimd moeten worden.

Van de drie bovenstaand genoemde bronnen kan men gebruik maken bij
het in een vroeg stadium actief opsporen van signalen. Vanzelfsprekend zal
daarbij het in combinatie gebruiken van deze drie bronnen het effect ver-
groten.

Naar aanleiding van signalen die men beluisterd of gevonden heeft, valt op
een gegeven moment het besluit om "hier eens wat dieper in te duiken".

Deze keuze zal altijd voor een gedeelte afhankelijk zijn van de desbetref-
fende preventie-ambtenaar. Zelfs met hetgeen daarover in het voorgaande
werd opgemerkt, is dit niet geheel te vermijden. Het is daarom van groot
belang dat degene die deze keuze maakt zo precies mogelijk probeert aan te
geven wat volgens *hem* het belang (de relevantie) van het project is en naar
aanleiding van welke signalen men besloten heeft om een project te starten.
Zonder dat blijft ook de vraag of de keus wel past in het beleid moeilijk te
beantwoorden.

2. Het oriënteren

Nadat de keuze is gevallen om een bepaald probleem aan te gaan pakken,
is het van belang dat men zich globaal oriënteert over de inhoud van dat
probleem. Op welke plekken vinden de betreffende strafbare feiten plaats of
waar zouden ze plaats kunnen vinden? Om hoeveel strafbare feiten gaat het
en hoe ernstig zijn die? Wie zijn er bij betrokken (of zouden erbij betrokken
kunnen zijn)? En zo kan men nog wel even doorgaan.

Zoals men ziet gaat het hierbij om zeer globale vragen die slechts een
globaal antwoord behoeven.

Het belang van deze stap is met name gelegen in het feit dat men zo enige
eerste indrukken opdoet en enige contacten legt. Hierdoor krijgt men een iets
beter beeld en op basis daarvan kan men dan alsnog beslissen over het wel of
niet doorzetten van het project. Men kan namelijk besluiten het probleem *niet*
aan te pakken. Bijvoorbeeld omdat een probleem niet "preventiegeschikt" is
(vgl. par. 1.3.).

Het is beter en efficiënter om in een vroeg stadium daarachter te komen en
terug naar "af" te gaan. Dat bespaart veel nutteloos werk!

3. Het opzetten van een project met behulp van een relatie-matrix

Mocht men naar aanleiding van de eerste oriëntatie besluiten om aan de
slag te gaan dan begint daarmee eigenlijk het echte opzetten van een project.

Op basis van de nog vage informatie die men thans heeft, brengt men allereerst meer structuur aan in het op te zetten project.

Het aanbrengen van zo'n structuur wordt sterk vereenvoudigd door te werken met een relatie-matrix zoals de lezer die in 2.2. in embryonale vorm al aantroef. De daar geïntroduceerde matrix werd gevormd door vier algemene basisbegrippen (te weten: dader, slachtoffer, locatie en tijd).

Deze vier begrippen zullen echter telkens moeten worden toegesneden op het concrete geval dat men onder handen gaat nemen. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk dat men ten behoeve van een project dat zich richt op de voorkoming van fietsendiefstallen komt tot de volgende vier begrippen:

- daders (= kenmerken, o.a. bereikbaarheid, modi operandi, etc.)
- rond schoolpleinen (= locatie)
- kinderen waarvan fietsen gestolen worden (= slachtoffers)
- tijdens lesuren (= tijd)

Tal van andere mogelijkheden zijn evenzeer denkbaar en men dient bij het toepassen van de vier genoemde algemene basisbegrippen dan ook niet al te slaafs te werk te gaan:

- zo kan men extra begrippen toevoegen die in het desbetreffende geval van groot belang zijn. Soms kan het bijvoorbeeld nuttig zijn om de begrippen "politie", "justitie", "gemeentelijke diensten" op te nemen. Het aantal extra mogelijkheden is in principe onbeperkt! Als men echter met een nog enigszins handzame matrix wil blijven werken, is het om praktische redenen van belang om niet meer dan 5 à 6 begrippen te kiezen.

- Daarnaast kan men ook begrippen weglaten. Zo worden vaak de begrippen "locatie" en "tijd" niet apart opgenomen omdat die in het desbetreffende geval overduidelijk en/of onveranderbaar zijn.

- Tenslotte kan men ook begrippen in een wat andere vorm opnemen. Zo kan men bijvoorbeeld in het geval van een project ter voorkoming van vandalisme in plaats van het begrip "slachtoffers" het woord "vernieldde objecten" opnemen. In feite zijn immers die vernielde objecten de meeste directe en concrete "slachtoffers" van vandalisme.

Zoals men ziet is er bij het kiezen van de begrippen waaruit een matrix gevormd moet worden per concreet geval een grote "speel"ruimte. Men moet inderdaad creatief "spelen" met de ter beschikking staande informatie en daaruit een aantal begrippen destilleren waarmee men het gehele aan te pakken probleem kan omvatten. Overigens moet daarbij van de gekozen begrippen wel precies duidelijk zijn wat ze inhouden. Men moet de begrippen met andere woorden eenduidig definiëren.*)

Als men eenmaal tot zo'n serie begrippen is gekomen, zet men deze in de vorm van een matrix op papier. Daarmee heeft men dan het project-terrein afgebakend. Maar afbakenen is niet voldoende: de hokjes van de matrix zijn immers nog geheel leeg. In elk hokje kunnen relaties ingevuld worden die tussen de twee bij dat hokje horende begrippen bestaan.

Een relatie kan zowel een vraag zijn die opwelt bij het bekijken van een bepaald hokje, als een stuk informatie dat men heeft over een verband tussen twee begrippen.

Ter illustratie een stukje mogelijke invulling van een matrix. **).

*) Zodat bij wijze van spreken ook een buitenstaander kan begrijpen wat het desbetreffende begrip inhoudt.

**) Het betreft slechts een deel van een matrix. De situatie en het strafbare feit waar deze matrix betrekking op heeft is met opzet duister gelaten.

Een wel volledig ingevulde matrix die betrekking heeft op een vandalisme-project in Stierburg is te vinden in de brochure van het Landelijk Bureau Voorkoming Misdrijven: Vandalisme "iets weten over vandalisme en wat er tegen te doen" (1981).

Schema 4
Deel van een voorlopige relatiematrix bij het opzetten van een project Voorkoming Misdrijven.

	DADERS	SLACHTOFFERS	POLITIE
DADERS	Informatie: De daders opereren in groepen. Vragen: Uit hoeveel mensen bestaan deze groepen? Gaat het om hechte groepen (bendes) of gaat het om qua samenstelling wisselende groepen? Hoe gaan ze te werk (modi operandi)? Hoe zijn ze event. te benaderen?	Vragen: Kennen de daders hun slachtoffers? Kiezen de daders misschien bepaalde typen slachtoffers uit?	Informatie: Tegen de daders is door de politie nimmer proces-verbaal opgemaakt.
SLACHTOFFERS	Vraag: Kennen sommige slachtoffers misschien de daders?	Vragen: Om hoeveel slachtoffers gaat het in het laatste jaar? Is er een schatting hiervan te maken? Hoe?	Informatie: Slachtoffers die bij de politie aangifte komen doen zijn er nauwelijks. Vorig jaar waren er 5 aangiften.
POLITIE	Vragen: Bestaan er binnen het politie-apparaat vermoedens en/of bewijzen wie de daders zouden kunnen zijn? Zo ja, wie.	Vragen: Zijn sommige slachtoffers bang (niet bereid) tot het doen van aangifte? Zo ja, waarom?	Informatie: Voor dit project is verder binnen de politie geen extra mankracht aanwezig. Hulp in de vorm van surveillance.

Op deze wijze kan men alle hokjes in een matrix nalopen en vullen met vragen en informatie.

Ondanks het feit dat men in dat geval elk verband twee keer tegenkomt, (bijvoorbeeld slachtoffers-daders *EN* daders-slachtoffers) moet men daarbij inderdaad alle hokjes proberen te vullen. Een relatie hoeft namelijk niet altijd wederkerig te zijn. Men kan dit constateren naar aanleiding van het bovenstaande voorbeeld: als de daders hun slachtoffers kennen, hoeft dat nog niet in te houden dat dit omgekeerd ook opgaat.

Als men slechts de helft van de hokjes invult kan men daardoor misschien uitermate nuttige vragen en informatie vergeten in de matrix op te nemen (met andere woorden niet expliciet maken).

Overigens kan het mogelijk zijn dat in de matrix toch bepaalde hokjes – zelfs na lang peinzen – geheel leeg blijven. Er bestaan in dat geval kennelijk geen voor de hand liggende verbanden tussen die twee begrippen.

Nadat men op deze manier de matrix met zoveel mogelijk vragen en informatie heeft gevuld,*) kan men op het eind van deze stap de zaken nog enigszins netjes rangschikken: vragen en informatie die men dubbel heeft, kunnen worden verwijderd. Te vage en onduidelijke relaties kan men eveneens schrappen (of verder uitwerken).

En daarmee is dan de hele matrix compleet en de structuur van de problematiek aangegeven. Deze structuur is van nu af aan voor iedereen duidelijk, toegankelijk en tevens zeer kort samengevat in één schema. Hierna zal echter bepaald moeten worden wat men met dat probleem aanwil: welke doelen wil men proberen te bereiken.

4. Het bepalen van doelen

Met de ingevulde relatie-matrix heeft men in feite een plattegrond in handen van het probleemveld waar men zich op wil richten.

Een plattegrond is echter nutteloos als men niet weet of men bij de eerstvolgende kruising links- of rechtsaf wil slaan. Om dit soort keuze te maken, moet men weten waar men heen wil: men heeft een doel nodig.

Het uiteindelijke doel van elke preventie-actie volgt direct uit hetgeen in paragraaf 2.1. werd opgemerkt: het verminderen van de hinder die mensen door strafbare feiten ondervinden.

Hoe vaag en algemeen dit uiteindelijke doel ook mag zijn, toch is het van groot belang om het bij elke preventie-actie in het achterhoofd te houden en in feite doet ook iedereen dat.

Was dat namelijk niet het geval dan zou men voor het strafbare feit autodiefstal een eenvoudige oplossing kunnen nastreven: men zou alle auto's kunnen verbieden en daarmee zou automatisch het strafbare feit autodiefstal tot het verleden behoren.

Of men zou – om het strafbare feit inbraak uit te bannen – mensen laten wonen in kluizen van metersdik gewapend beton. Gelukkig houdt men rekening met de nadelen van deze erg rigoreuze oplossingen en in feite houdt men daarmee dus rekening met het uiteindelijke doel: de hinder voor de burger moet verminderd worden, maar dat mag niet ten koste gaan van veel meer hinder op een ander terrein.

Dit uiteindelijke doel zal echter verder geconcretiseerd moeten worden naar de preventie van strafbare feiten toe.

De specifiek op dat terrein toegesneden doelen werden al in 1.3. genoemd:

- Het relatief c.q. absoluut verlagen van het risico dat strafbare feiten plaatsvinden.
- Het relatief c.q. absoluut verlagen van de ten gevolge van strafbare feiten geleden materiële en immateriële schade.

Ook deze doelen zijn echter nog te globaal als men ze wil gebruiken bij het opzetten van een bepaalde preventie-actie. Men zal in dat geval moeten komen tot een serie concretere doelen. **)

*) Het verdient aanbeveling om inderdaad zoveel mogelijk vragen en informatie in de matrix op te nemen. Ook gegevens die overduidelijk zijn en voor iedereen bekend lijken, kunnen belangrijk zijn. Men kan daarom beter eerst teveel in de hokjes zetten en later schrappen dan gelijk al een heleboel gegevens "vergeten" op te nemen.

**) In feite zijn dit dus sub-doelen. Voor het gemak wordt echter in deze nota steeds van doelen gesproken.

Deze doelen moeten natuurlijk wel passen binnen de – via de relatie-matrix – uitgezette structuur. Als men zich bijvoorbeeld richt op fietsendiefstallen rond scholen, zal men concrete doelen moeten bepalen die betrekking hebben op de begrippen die bij dat probleem van belang zijn. De doelen die men formuleert zullen met andere woorden direct verband moeten houden met de relaties in de hokjes van de matrix of met de begrippen waaruit de relatie-matrix bestaat.

Als men eventueel denkt aan de voorbeeld-matrix op blz. 8 zal de desbetreffende ambtenaar Voorkoming Misdrijven zich allereerst tot doel stellen het aantal strafbare feiten waar het in dat geval om gaat te verminderen.

Daarnaast kan hij zich echter nog vele andere doelen stellen: zo kan hij zich bijvoorbeeld op de relaties tussen de politie en de slachtoffers richten (met andere woorden: de hokjes politie-slachtoffers uit de matrix) en zich tot doel stellen de aangiftebereidheid der slachtoffers te verhogen (in de hoop daarvoor de daders te kunnen achterhalen en de angstgevoelens onder de burgerij te doen afnemen).

Het belang van de op deze wijze geformuleerde concrete doelen is tweeledig.

- in de eerste plaats geven dit soort doelen tijdens een project houvast: men weet waar men heen wil en daarnaast kan men achteraf bekijken of – en zo ja: in hoeverre – de gestelde doelen bereikt zijn.

- in de tweede plaats kan men, nadat er duidelijke doelen geformuleerd zijn, meer orde scheppen in het probleem dat men onder handen heeft. Als men de vergelijking tussen de relatie-matrix en een plattegrond wederom wil aanhouden, zou men kunnen zeggen dat doelen de plattegrond kunnen inperken: als men van Delfzijl naar Middelburg wil fietsen, heeft men een plattegrond van heel Nederland nodig met daarop de mogelijke fietsroutes. Alle andere kaarten zijn – in vergelijking tot deze nederlandse fietsplattegrond – minder belangrijk en die hoeven dan ook niet in de fietstassen meegezeuld te worden. Als men zich echter een beperkter doel stelt (fietsen van Delfzijl naar Groningen bijvoorbeeld), is het merendeel van de fietsplattegrond van Nederland nutteloos. Men heeft alleen de rechter bovenhoek van die kaart nodig en misschien kan men wel van alleen dat hoekje een betere kaart krijgen.

Als men eenmaal duidelijke doelen geformuleerd heeft, weet men met andere woorden waarop men zich wil richten. De gemaakte relatie-matrix kan aan de hand daarvan bijgewerkt en toegespitst worden: nutteloze bagage kan overboord worden gezet! Daarbij zijn echter niet alleen doelen bruikbaar. Ook randvoorwaarden kunnen bij dit toespitsen van groot belang zijn.

5. Het bepalen van de randvoorwaarden

Soms blijken wegen die men wil bewandelen afgesloten. Daarmee moet men bij het opzetten van een preventie-project vooraf al rekening proberen te houden, want dat kan veel nutteloos werk en frustraties voorkomen.

Men spreekt in dit kader wel van randvoorwaarden.

- Ten eerste bestaan er randvoorwaarden die van politieke en ethische aard zijn. Zo kan bijvoorbeeld het doen van een onderzoekje binnen een preventie-project voor een deel onmogelijk worden ten gevolge van wetten die de persoonlijke levenssfeer beschermen, waardoor bepaalde persoonlijke gegevens ontoegankelijk blijken.

Daarnaast kunnen bijvoorbeeld preventieve maatregelen soms niet worden uitgevoerd omdat ze ethisch niet verantwoord zijn: het opstellen van politie-camera's in duidelijke privéruimten, al te afschuwelijke voorlichting over verkeersongevallen in het kader van de verkeersveiligheid etc. *) Er bestaat echter nog een andere en veel praktischer serie randvoorwaarden.

- Ten tweede heeft men namelijk bij het opzetten en uitvoeren van een preventie-project altijd te maken met de randvoorwaarden: tijd, geld en mankracht.

Zo is er bijvoorbeeld zelden tijd genoeg om alle zaken die bij een bepaald probleem meespelen tot op de bodem uit te zoeken. Daarmee zal men zich dan ook moeten verzoenen en de factor tijd (en ook geld en mankracht) zal bewust ingecalculeerd moeten worden: men zal elk project qua tijd en middelen moeten plannen en faseren (zie verder werkplan punt 6).

*) Overigens liggen deze politieke en ethische randvoorwaarden in feite reeds besloten in de opmerkingen die in 2.1. gemaakt werden alsmede in het eerder genoemde uiteindelijke doel van preventie.

Naast de doelen, scheppen dus ook de aanwezige randvoorwaarden meer orde in het probleem dat men onder handen wil gaan nemen. Aan de hand van het lijstje randvoorwaarden dat voor een bepaald project bestaat, kan men namelijk de inhoud van de relatie-matrix inperken. Vragen uit de matrix die niet binnen de ter beschikking staande tijd en met de ter beschikking staande hoeveelheid geld en mankracht zijn te beantwoorden kunnen worden geschrapt.

Eveneens kan men de eerder geformuleerde doelen aanpassen: als een bepaald doel binnen de aanwezige randvoorwaarden onhaalbaar is, zal men dat doel moeten laten valen.*)

Terugdenkend aan de voorbeeld-matrix op blz. 8 zou het bijvoorbeeld onmogelijk kunnen blijken om binnen de ter beschikking staande hoeveelheid tijd en geld de vragen die in de matrix staan in het hokje "slachtoffers-slachtoffers" op te lossen. Bijvoorbeeld omdat alle slachtoffers buitenlanders waren die Nederland al weer lang verlaten hebben. In dat geval heeft het geen zin om te proberen die vragen uit de matrix te beantwoorden. Ze kunnen dus geschrapt worden.

Daarnaast is het lijstje van aanwezige randvoorwaarden ook in een later stadium nog bruikbaar. Met name bij het uitvoeren van maatregelen zal men er zorg voor moeten dragen deze te kiezen binnen de aanwezige randvoorwaarden: maatregelen waarvan de uitvoering meer tijd en/of geld kost dan men ter beschikking heeft, zijn voorshands onbruikbaar.

Men ziet dat op deze wijze de doelen die men heeft geformuleerd en de aanwezige randvoorwaarden de oorspronkelijke relatie-matrix hebben ingeperkt.

Men is daardoor nu in het bezit van een plattegrond die geheel is toegesneden op het probleem dat men onderhanden heeft en op hetgeen men met betrekking tot dat probleem wil - en kan - bereiken: er kan hier van een "bijgewerkte relatie-matrix" worden gesproken.

Men kan thans bijna aan de slag, maar het is om diverse redenen zinvol eerst een plan-de-campagne te maken.

6. Het werkplan

Het maken van een werkplan is eigenlijk niets anders dan het op een rijtje zetten van het werk dat in het voorgaande is gedaan en het aan de hand daarvan uitzetten van de taken die moeten worden verricht om bij het project-eindpunt aan te komen.

Zo'n werkplan is om drie redenen van belang:

- men krijgt daardoor een overzichtelijk beeld van hetgeen er moet gebeuren. De Ambtenaar Voorkoming Misdrijven die het project uitvoert, weet waar hij aan toe is en wat hij moet doen.
- Daarnaast kunnen echter ook anderen door het werkplan inzicht krijgen in hetgeen het project inhoudt. Bij het woord "anderen" valt niet alleen te denken aan collega's (ook uit andere korpsen), maar eigenlijk aan iedereen die op enigerlei wijze bij het desbetreffende project is betrokken.
- Tenslotte vormt een duidelijk werkplan één van de belangrijkste steunpilaren bij de evaluatie die op het eind van elk project volgt. Evaluatie is immers het achteraf kijken naar wat er goed en wat er fout ging in een project. Als men dus op het eind van een project niet meer precies weet wat de plannen waren, kan men ook nooit bekijken wat er goed en wat er fout ging bij de uitvoering van de plannen.

Evaluatie is met andere woorden zonder een goed werkplan uitermate moeilijk, zo niet onmogelijk.

Maar..... hoe moet zo'n werkplan er dan wel uitzien?

- Ten eerste moet in dat werkplan een korte *inleiding* te vinden zijn over het probleem dat men met het project wil aanpakken: om welk probleem gaat het en wat is het belang om nu juist dit probleem aan te pakken?

Deze inleiding wordt in feite gevormd door het werk dat in het allereerste begin van het opzetten van het project is verricht (1. Signalering en 2. Oriëntatie).

- Ten tweede is het nuttig dat men de *doelen* die men met het project wil bereiken in het werkplan opneemt.

*) Uiteraard kan men een bepaald probleem zo ernstig vinden dat men tracht de randvoorwaarden zelf te beïnvloeden. Als dit lukt ontstaan er evenwel nieuwe randvoorwaarden die de plaats innemen van de eerdere randvoorwaarden.

- Ten derde volgt een lijstje met *randvoorwaarden* en andere praktische puntjes: hoeveel mensen draaien er in het project mee, hoeveel werkuren zijn er in het totaal ter beschikking, in welke periode is het project gepland, hoeveel geld kan er gebruikt worden etc.
  - Ten vierde kan men de *bijgewerkte relatie-matrix* opnemen. Daarbij is het van belang dat men kort de betekenis van de begrippen waaruit die matrix is opgebouwd, omschrijft.
- Tot slot geeft men dan een *overzicht van de taken die nog in het verschiep liggen* en men geeft daarbij aan hoeveel werkuren elke taak zo ongeveer zal gaan kosten.

Misschien lijkt het op het eerste gezicht zeer veel werk om een dusdanig werkplan te fabriceren. Dat valt echter mee:

- In de eerste plaats omdat het meeste werk al gedaan is. Schaar en lijm doen dus waarschijnlijk het meeste werk.
- In de tweede plaats is het maken van zo'n werkplan eigenlijk niets bijzonders: als men een tocht wil uitstippelen in een onbekende streek, doet men precies hetzelfde. Men zorgt voor een goede plattegrond (de relatie-matrix), men bepaalt één of meerdere doelen, men bekijkt welke wegen begaanbaar en mogelijk zijn en welke niet (randvoorwaarden) en tenslotte stippelt men op grond van deze zaken een route uit, waarbij men bijvoorbeeld nog aangeeft waar op die route iets kan of moet gebeuren (eten, drinken, tanken, bezichtigingen etc.).

Zo'n uitgestippelde route moet men overigens niet zien als een ijzeren keurslijf waarmee men zichzelf totaal vastlegt. Onderweg mag er best worden afgeweken en soms moet dat zelfs (de bekende sanitaire stops, bijvoorbeeld).

Het werkplan (c.q. de uitgestippelde route) zorgt er echter voor dat men snel de gevolgen van zo'n afwijking van het plan kan afwegen. Met het vervaardigen van een werkplan is de opzet-fase voor een project afgesloten. Men kan nu - gesteund door het werkplan - met de volgende fase van een project beginnen.

FASE B: ONDERZOEK

Meestal zal het noodzakelijk blijken om niet al te overhaast te beginnen met het uitvoeren van bepaalde preventieve maatregelen. De kans op missers is dan immers erg groot, aangezien men nog slechts onvolledig op de hoogte is van de relaties die er binnen het aan te pakken probleem bestaan. Men zal dus eerst een definitieve diagnose moeten stellen: er zal onderzoek moeten plaatsvinden!

Men moet bij het woord onderzoek niet direct denken aan diepdoorwrocht wetenschappelijk onderzoek dat maanden vergt. Het gaat bij het uitvoeren van een preventie-project veel meer om zeer concreet, kortlopend en kleinschalig onderzoek. Ook bij dit type onderzoek is echter één ding essentieel: men moet exact weten wat men te weten wil komen. Er moeten met andere woorden duidelijke vragen zijn waarop men een antwoord kan zoeken.

Die vragen zijn in principe al aanwezig in de relatie-matrix en men zal moeten proberen om in de ter beschikking staande tijd (zie daarvoor de planning uit het werkplan) deze vragen te beantwoorden. De middelen die men daarbij kan gebruiken zijn legio: boeken, kranten, tijdschriften, statistieken, interviews, telefoongesprekken, de eigen waarneming, etc.

Gezien het bijna altijd aanwezige tijdgebrek waardoor een ambtenaar Voorkoming Misdrijven wordt geplaagd, is het zinvol om eerst eenvoudige middelen te beproeven: een (telefoon)gesprek met iemand die zeer veel boeken over een bepaald onderwerp heeft gelezen, is misschien iets minder betrouwbaar, maar neemt zeker heel wat minder tijd in beslag dan al die boeken zelf door te worstelen.*)

Daarnaast moet men ook eenvoudige mogelijkheden tot het doen van onderzoek niet direct verwerpen. Bij een probleem als fietsendiefstallen op

*) Hierbij kan wederom worden gewezen op het belang dat aan een goede coördinatie en organisatie moet worden gehecht. Via het Landelijk Bureau en via de Regionale Bureaus kan een Ambtenaar Voorkoming Misdrijven die met een project bezig is, zijn informatie krijgen. Bijvoorbeeld over aanwezige documentatie die bruikbaar is en/of andere projecten (lopend of afgesloten) die op hetzelfde onderwerp betrekking hebben.

het schoolplein X, kan misschien een gepensioneerd buurtbewoner die tegenover de school woont meer vertellen dan de directeur van een betrokken verzekeringsmaatschappij.

Als men – op wat voor wijze dan ook – de vragen uit de relatie-matrix beantwoord heeft, kan de onderzoeksfase worden afgesloten. Meestal zal overigens blijken dat men binnen de in het werkplan gestelde tijdlimiet niet in staat blijkt om alle antwoorden te vinden. Vragen stellen is nog altijd eenvoudiger dan het beantwoorden van die vragen!

Dat hoeft echter niet zo'n punt te zijn, mits men de belangrijkste vragen eerst heeft beantwoord. Men moet met andere woorden een zekere rangorde aanbrengen in de vragen uit de matrix.

Natuurlijk moet men de informatie die uit de onderzoeksfase is gekomen niet voor kennisgeving aannemen om vervolgens weer over te gaan tot de orde van de dag.

De informatie die men nu heeft, vormt de basis voor de maatregelen die men thans gaat nemen. Het is daarom van belang om eerst nog even goed naar de uitkomsten van dat onderzoek te kijken. Men kan daartoe eventueel die informatie in korte zinnen samengevat in de relatie-matrix noteren.*) Op deze wijze ontstaat meer structuur in de brokken informatie die men heeft.

Tenslotte kan nog worden opgemerkt dat het mogelijk is dat men naar aanleiding van het gehouden onderzoek besluit om verder toch van het project af te zien. Bijvoorbeeld omdat het probleem zich bij nadere beschouwing niet voor preventie leent of omdat het probleem eigenlijk minder ernstig is dan aanvankelijk gedacht. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald!

FASE C: MAATREGELEN

In deze fase wordt de eigenlijke preventie-actie uitgevoerd: er moeten thans maatregelen (of middelen) worden gekozen die daarna moeten worden uitgevoerd.

1. Het kiezen van maatregelen

Het werk dat in de voorgaande fasen is verricht (A. het opzetten en B. het onderzoek) vormt de basis voor de keuze van de maatregelen die men wil gaan uitvoeren.

Per project zullen daardoor de uit te voeren maatregelen verschillen om de eenvoudige reden dat per project een andere situatie (relatie-matrix) bestaat en/of andere doelen geformuleerd zijn en/of een ander lijstje randvoorwaarden bestaat.

Enerzijds lijken deze verschillen op het eerste gezicht vervelend, omdat er kennelijk geen standaardlijstje met maatregelen bestaat waaruit men kan kiezen.**)

Anderzijds is dit nu juist het fundamentele punt waar het bij dit model om draait: bij preventie zal rekening moeten worden gehouden met het 'unieke' karakter dat elk geval (elke situatie) kenmerkt. (vgl. hoofdstuk 2). Een centralistische aanpak is in deze visie uit den boze. Met het in deze bijlage besproken model kan men er voor zorgen dat recht wordt gedaan aan het unieke karakter van de situatie waarop men zich met een bepaald project wil richten.

*) Daarbij is het mogelijk dat de matrix zowel qua inhoud als qua vorm verandert. Er ontstaat in dat geval een nieuwe – onder invloed van het onderzoek verbeterde – matrix. De vorm van de matrix kan veranderen omdat men bijvoorbeeld naar aanleiding van het onderzoek tot de conclusie komt, dat de begrippen die aanvankelijk de matrix vormden onvolledig, te ruim of te beperkt waren. Een gevolg kan zijn dat een nieuwe matrix wordt gemaakt met meer (of minder) begrippen. Vaak moeten de begrippen in deze nieuwe matrix ook verder geprecisieerd worden in vergelijking tot de eerste matrix. De inhoud van de matrix kan echter ook veranderen: bepaalde vragen zijn immers antwoorden geworden, andere vragen kunnen misschien vervangen worden door meer (en preciesere) vragen. De oorspronkelijke matrix ontwikkelt zich met andere woorden qua vorm en inhoud gedurende de hele loop van een project. Men zou zich de matrix kunnen voorstellen als een beeldje (foto) dat steeds iets verandert. Alle beeldjes achter elkaar vormen als het ware een film die laat zien hoe het project zich inhoudelijk ontwikkelt.

**) Om desondanks enig concreet zicht te krijgen op de mogelijke maatregelen die men kan kiezen, werden op blz 16 (in schema 2) een serie maatregelen opgesomd.

Tegelijkertijd "dwingt" het model om een logische structuur aan te brengen in een project, waardoor zo'n project evalueerbaar wordt en vergelijkbaar met andere projecten.

Hoe zeer de maatregelen die men kiest van project tot project zullen verschillen, toch zullen alle gekozen maatregelen aan drie algemene voorwaarden moeten voldoen:

1. De uitvoering van elke maatregel moet het bereiken van één of meerdere van de geformuleerde doelen mogelijk maken en mag daarbij andere doelen niet frustreren.

Op het eerste gezicht lijkt deze voorwaarde misschien een open deur.

Het venijn van de bovenstaande algemene voorwaarde zit echter in de staart. Een bepaalde maatregel kan misschien heel nuttig zijn voor het bereiken van één bepaald doel, maar diezelfde maatregel kan ook tegelijkertijd het bereiken van een ander doel onmogelijk maken of zeer ernstig frustreren. Stel bijvoorbeeld dat een ambtenaar Voorkoming Misdrijven zich, bij een project dat zich richt op de geluidsoverlast die mensen elkaar aandoen in een bepaalde stadswijk, twee doelen stelt:

- Zorgen dat de brommerrijdende jeugd die de wijk als cross-terrein gebruikt, hun geknal op een open terrein buiten de stad gaan beoefenen.
- Zorgen dat er een beter onderling begrip ontstaat tussen de genoemde jeugd en de wijkbewoners over de last die men elkaar aandoet. *)

Stel dat de ambtenaar Voorkoming Misdrijven vervolgens maatregelen kiest die zich met name richten op:

- het verhogen van de hoeveelheid aangiften der burgerij inzake geluidshinder-klachten.
- het daarop sneller en krachtadiger optreden van de politie tegenover de jeugd.
- de jeugd er tegelijkertijd op wijzen dat er een alternatief crossterrein buiten de stad bestaat.

Deze serie maatregelen past logisch in het eerste doel. Het lijkt echter zeer waarschijnlijk dat deze maatregelen het bereiken van het tweede doel juist tegenstreven. Men heeft dus in dit geval óf een verkeerd tweede doel geformuleerd óf verkeerde maatregelen bij de doelen gekozen.

In dit voorbeeld was deze inconsistentie wel zeer duidelijk. Soms liggen de zaken echter minder helder, omdat de gekozen maatregelen in strijd zijn met de algemene doelen van preventie zoals men die in 1.2. en 2.1. tegenkwam. Men spreekt in dat geval van ongewenste neveneffecten en daarmee komt men bij de tweede algemene voorwaarde waaraan alle gekozen maatregelen moeten voldoen.

2. Bij de uitvoering van een maatregel mogen geen ongewenste neveneffecten optreden. Of moet men deze zoveel mogelijk beperken.

Dit houdt in dat men bij de keuze van een bepaalde maatregel als het ware moet proberen te voorspellen welke effecten de uitvoering van die maatregel heeft en in hoeverre die effecten inderdaad gewenst zijn (anders gezegd: vallen binnen de geformuleerde doelen).

Er bestaan drie belangrijke categorieën neveneffecten waar men op bedacht moet zijn:

- Ten eerste kan nogmaals (vgl. 1.2.) worden gewezen op het feit dat de uitvoering van bepaalde preventieve maatregelen voor sommige burgers immateriële schade met zich mee kan brengen.

Daarbij valt vooral te denken aan de toename van onveiligheidsgevoelens. Zo kan een iets te ver doorgevoerde informatiecampagne over berovingen op de openbare weg tot gevolg hebben dat bepaalde groepen burgers (bejaarden bijvoorbeeld) bijna niet meer de straat opdurven. Evenzo kan een overtrokken waarschuwende campagne tegen "ontucht met kinderen" de angst van ouders hiervoor zo opjagen dat zij hun kinderen niet meer op straat durven laten spelen.

*) Terwille van het betoog zijn deze doelen hier vrij globaal gehouden. In werkelijkheid zouden waarschijnlijk enige woorden nauwkeuriger omschreven moeten worden. Bijvoorbeeld: om welke jeugd het precies gaat, om welke wijkbewoners, wat wordt verstaan onder "onderling begrip" en wat onder "de last"?

- Ten tweede kunnen er ook naar aanleiding van bepaalde preventieve maatregelen verschuivingen optreden. In 1.2. kwam de lezer het voorbeeld tegen van de autokrakers die zich omschoolden tot brommerdieven. Dit is een verschuiving van het ene strafbare feit naar het andere. Er zijn echter ook andere verschuivingen mogelijk.

- Ten derde kunnen bepaalde preventieve maatregelen het gevaar van receptvorming in zich bergen. Een actie waarbij de burgerij wordt geattendeerd op het feit dat open keukenramen een prima gelegenheid scheppen voor insluipers, kan tevens enige kwaadwillende lieden op voor hen geheel nieuwe doch zeer duistere gedachten brengen.....

Aan de voorwaarde dat bij de uitvoering van een maatregel geen ongewenste neveneffecten mogen optreden, is vaak zeer moeilijk te voldoen, omdat dit soort effecten soms erg moeilijk voorspelbaar is. Een gevolg van deze algemene voorwaarde is echter wel dat men bij de keuze van elke maatregel moet aangeven wat de gewenste en ongewenste effecten *kunnen* zijn die men verwacht.

Het doen van zo'n voorspelling voor elke maatregel die men kiest, vergemakkelijkt overigens tevens de evaluatie: door de voorspelling achteraf te vergelijken met de reëel opgetreden effecten, krijgt men meer inzicht in wat er mis ging en wat er goed ging, en waarom.

3. De derde algemene voorwaarde waaraan alle gekozen maatregelen moeten voldoen is de simpelste: de maatregelen moeten uitvoerbaar zijn binnen de gegeven randvoorwaarden.

Er moet kortom voldoende tijd, geld en mankracht voor de uitvoering van de maatregelen aanwezig zijn en er mogen daarnaast geen bezwaren van politieke en ethische aard aan de uitvoering kleven.

Binnen deze drie algemene voorwaarden kiest men tenslotte de maatregelen, waarbij men er vanzelfsprekend voor moet zorgen dat de gekozen maatregelen steunen op de informatie uit de relatie-matrix en het onderzoek (fase B). Over het algemeen zal men moeten proberen die maatregel - of combinatie van maatregelen - te nemen die het meeste rendement oplevert.

2. Het uitvoeren van de gekozen maatregelen

Met de uitvoering van de gekozen maatregelen treedt men eigenlijk pas voor het eerst duidelijk in de openbaarheid. Het is dan ook niet verwonderlijk dat buitenstaanders nog steeds een wat scheve kijk hebben op het preventiewerk: men beseft zelden wat er allemaal al is gebeurd voordat een bepaalde maatregel kan worden uitgevoerd.

Maar zelfs in dit stadium speelt het werk van de ambtenaar Voorkoming Misdrijven zich nog voor een belangrijk deel in het verborgene af. Aangezien de randvoorwaarden tijd, geld en mankracht vaak zeer knellend aanwezig zijn, is het voor de Ambtenaar Voorkoming Misdrijven meestal onmogelijk om zelf veel uitvoeringswerk op de schouders te nemen.

Dat is overigens ook niet de bedoeling, want in dat geval zou men bijvoorbeeld bezig moeten zijn met het verstevigen van lantaarnpalen tegen vandalisme en het inzetten van sloten en grendels tegen inbraak. De taak van de ambtenaar Voorkoming Misdrijven ligt in deze fase met name in het coördineren, stimuleren en voorlichten van de burgers, maatschappelijke instellingen en/of andere politiefunctionarissen die bij de uitvoering van de maatregelen betrokken zijn.

Gezien dit feit is het belangrijk dat de eerste twee fasen van een project (A. het opzetten en B. het onderzoek) degelijk zijn uitgevoerd.

Juist de uitkomsten van die fasen vormen thans een onmisbare steun voor de taken die de ambtenaar Voorkoming Misdrijven in deze fase van het uitvoeren der maatregelen moet vervullen. Als men namelijk via de relatie-matrix en het doen van onderzoek niet het duidelijke inzicht had verkregen waar men thans over beschikt, zou de voorlichtende taak van de ambtenaar Voorkoming Misdrijven zeer moeilijk worden. Hetzelfde geldt voor de coördinerende en stimulerende taken die men heeft: zonder duidelijke doelen, zonder een goed zicht op de aanwezige randvoorwaarden en zonder werkplan zouden deze taken eveneens zeer moeilijk uitvoerbaar zijn.

FASE D: EVALUATIE

Na afloop van een project dient altijd een evaluatie van het geheel plaats te vinden.

Kort samengevat komt het er bij een evaluatie op neer dat men terugkijkt

naar het afgesloten project en aangeeft wat er is bereikt en wat er goed en wat er fout ging tijdens het project.

Men kan zich hierbij op drie punten richten:

- Ten eerste bekijkt men in hoeverre de geformuleerde doelen zijn gehaald. Men vergelijkt daarbij eerst de situatie die bestond voordat de maatregelen werden uitgevoerd met de situatie die ontstond na de uitvoering van de preventie-maatregelen. Het verschil tussen deze twee situaties zet men vervolgens af tegen de geformuleerde doelen.

Stel dat er bijvoorbeeld bij de start van een project over zakkenrollen 100 aangiften per week waren en na de uitvoering van bepaalde preventieve maatregelen nog slechts 20 per week. Als men daarnaast het doel van het desbetreffende project legt (de halvering van het aantal aangiften), dan is dit doel dus meer dan bereikt.

Wat kan men echter concluderen uit het feit dat het aantal aangiften van 100 naar 20 is gezakt? Het aantal strafbare feiten kan gedaald zijn, maar het is ook mogelijk dat alleen het aantal aangiften minder is geworden en dat het desbetreffende strafbare feit nog even welig tiert.

Het voert te ver om in deze nota op dit type meet-probleem in te gaan, maar deze problemen kan men niet los zien van de geformuleerde doelen. Hoe duidelijker en concreter men de doelen aanvankelijk formuleert, hoe eenvoudiger de evaluatie wordt. Als men in de aanvang het vage doel had gesteld "iets aan de preventie van zakkenrollen te doen", of: het aantal "gevallen" van zakkenrollerij te verminderen, schuift men de problemen voor zich uit en komt men bij de evaluatie voor nog grotere problemen te staan. Men kan daarom beter iets langer stilstaan bij het formuleren van de doelen en daarbij aangeven hoe men het al dan niet bereiken van een doel wil meten. Het zal in ieder geval duidelijk zijn dat men bij de evaluatie weinig heeft aan doelen waarin men niet concreet heeft aangegeven wat er nu precies moet worden bereikt.

Misschien is het goed om nog op te merken dat men zelden juichend kan uitroepen dat alle doelen voor 100% zijn gehaald. Meestal gebeuren er bij de uitvoering van de gekozen maatregelen tal van onverwachte dingen en het is een zeldzaamheid als zich daarbij geen tegenvallers voordoen.

Men moet het "halen" van de doelen dan ook per se niet zien als een examen waar men voor kan slagen of zakken. De evaluatie wordt gehouden om iets te leren van hetgeen er is gebeurd en gedaan. Die kennis kan de volgende keren (en ook voor anderen) nuttig blijken.

- Ten tweede moet men zich bij de evaluatie niet alleen richten op de geformuleerde doelen, maar men moet ook kijken naar andere effecten die ten gevolge van de uitgevoerde maatregelen zijn opgetreden. Dit kunnen soms zeer onverwachte effecten zijn en die effecten hoeven niet altijd negatief te zijn.

Zo is bijvoorbeeld ten gevolge van het invoeren van de verplichting voor bromfietzers om een valhelm te dragen (een preventieve verkeersveiligheidsmaatregel) het aantal diefstallen van brommers sterk verminderd.

Dit soort totaal onverwachte effecten verdient tenminste vermelding in een evaluatieverslag, omdat deze kennis voor iedereen bruikbaar kan zijn.*)

- Ten derde zal men ook alle doorlopen fasen van het project moeten evalueren. Mogelijke vragen daarbij zijn: wat liep er organisatorisch fout, welke taken konden niet worden uitgevoerd (waarom niet), hoe zat het met de tijdsbesteding, etc.

Dit deel van de evaluatie is eenvoudig te maken door het eerder gemaakte werkplan als het ware achteraf te becommentariëren. Het kan bijzonder nuttig zijn om op deze wijze meer zicht te krijgen op de eigen problemen en knelpunten. Na een paar evaluaties van verschillende projecten kan men zo bijvoorbeeld tot de conclusie komen dat bepaalde taken relatief erg veel tijd kosten, of dat er organisatorisch steeds hetzelfde type zaken fout lopen.

Voor dit soort meer praktische en organisatorische problemen die soms van structurele aard blijken te zijn, kan men vervolgens oplossingen zoeken. Dat kan mede van belang zijn voor de opbouw en uitbouw van de nog jonge organisatie Voorkoming Misdrijven in Nederland.

Na de evaluatie kan een bepaald project dan echt worden afgesloten.

Het blijkt handig om de uitkomsten van de evaluatie kort op te schrijven. Later blijken deze notities vaak zeer bruikbaar en daarnaast kunnen ook anderen vaak dankbaar gebruik maken van de op deze wijze opgeschreven ervaringen en uitkomsten. Een goede evaluatie vormt in feite één van de hoekstenen van het preventie-werk. Op dit punt werd reeds in 2.3. ingegaan.

*) De kans van het optreden van onverwachte neveneffecten wordt overigens door het werken met een goede opzet verkleind.

Ministerie van Justitie

MINISTERIE VAN JUSTITIE
Directie Politie
afd. Voorkoming Criminaliteit
Nr. 1647 C 579

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN
Departementsonderdeel: D.G.-O.O.V.
Dir. Politie
Nr. EA79/3899

DE MINISTER VAN JUSTITIE
EN
DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN

Overwegende, dat het met het oog op de voorkoming en bestrijding van criminaliteit gewenst is de politie beter toe te rusten op haar taak de bevolking voor te lichten en te stimuleren terzake van het nemen van maatregelen om zichzelf tegen de directe gevolgen van strafbare feiten te beschermen, alsmede om het plegen daarvan te voorkomen of te bemoeilijken;

Gelet op de artikelen 5, 11 en 30 van de Politiewet, alsmede op de Basisregeling Regionale Samenwerking Politie;

Gezien de adviezen van de Commissarissen der Koningin, de Procureurs-Generaal, fgd. Directeuren van Politie en de Landelijke Begeleidingscommissie Samenwerking Politie;

Gehoord de betrokken Burgemeesters;

B E S L U I T E N:

Artikel 1

Bij elk korps van gemeentepolitie en bij elk district te land en te water van het Korps Rijkspolitie, de Dienst Luchtvaart en de Algemene Verkeersdienst van het Korps Rijkspolitie zijn volgens door ons nader te stellen regels één of meer ambtenaren belast met het signaleren, bestrijden en voorkomen van misdaadbevorderende situaties en gedragingen, alsmede met het voorlichten en stimuleren van belanghebbenden terzake van door hen te nemen maatregelen om het plegen van strafbare feiten te voorkomen of te bemoeilijken en om zichzelf tegen de directe gevolgen van zodanige feiten te beschermen.

Artikel 2

1. In iedere regio als bedoeld in artikel 1 van de Basisregeling Regionale Samenwerking Politie wordt een regionaal bureau voor misdaadvoorkoming gevormd, dat is belast met:
  - a. de coördinatie van de werkzaamheden der in artikel 1 bedoelde ambtenaren wier werkgebieden in de betreffende politieregio zijn gelegen;

- b. -

- b. het geven van voorlichting en assistentie aan die ambtenaren;
  - c. het mede verrichten van de in artikel 1 genoemde werkzaamheden indien dit in verband met de taakvervulling van de daar bedoelde ambtenaren wenselijk is.
2. De regionale bureau's zijn gevestigd bij de korpsen en districten genoemd in kolom 2 van de bij voornoemde basisregeling behorende lijst gemerkt A.
3. Wij geven aanwijzingen voor de totstandkoming van de in het vorige lid bedoelde bureau's alsmede omtrent de aanstellingseisen, de sterkte en de rangindeling van het personeel dat voor dit doel, voorzover betreft de gemeentepolitie, boven de organieke sterkte aan de betreffende centrumkorpsen wordt toegekend.

Artikel 3

1. Bij elk regionaal bureau voor misdaadvoorkoming wordt door de beheerder van het korps of district waarbij het is gevestigd, na overleg met het Provinciaal begeleidingsorgaan samenwerking politie en gehoord de landelijke coördinator misdaadvoorkoming bedoeld in artikel 6, één ambtenaar belast met de dagelijkse leiding. Deze ambtenaar treedt tevens op als regionaal coördinator misdaadvoorkoming.
2. De regionale coördinator misdaadvoorkoming is bevoegd de in artikel 1 bedoelde ambtenaren, in overleg met de betrokken korpschef of districtscommandant, richtlijnen te geven met betrekking tot hun taakuitoefening en pleegt daartoe met hen geregeld overleg.

Artikel 4

Met betrekking tot de politieke misdaadvoorkoming is de provinciale politiecommissie belast met:

- a. het dagelijks toezicht op de taakuitoefening van het (de) regionale bureau(s) voor misdaadvoorkoming in de provincie;
- b. de voorbereiding van de werkzaamheden van het provinciale begeleidingsorgaan samenwerking politie;
- c. het coördineren van de taakuitvoering door de regionale coördinator(en) misdaadvoorkoming in de provincie waar deze taakuitvoering samenhangt met andere politietaken die in boven-lokale samenwerking worden uitgevoerd.

Artikel 5

De bijzondere taken van het Provinciale begeleidingsorgaan samenwerking politie als bedoeld in artikel 3, lid 3, van de Basisregeling Regionale Samenwerking Politie zijn voor wat betreft de politieke misdaadvoorkoming:

- a. het vertalen van het landelijke beleid inzake misdaadvoorkoming in regionaal beleid zulks met inachtneming van de lokale en regionale omstandigheden;
- b. de evaluatie van de effecten van de tenuitvoerlegging van het beleid en het rapporteren daarover aan ons;
- c. het plegen van overleg met de beheerder van het korps c.q. district waarbij het regionale bureau voor misdaadvoorkoming is gevestigd over de bemanning en de huisvesting van dit bureau.

Artikel 6

1. Met inachtneming van de terzake door ons te verstrekken aanwijzingen treedt het Hoofd van de Afdeling Voorkoming Criminaliteit van het Ministerie van Justitie op als Landelijk Coördinator Misdaadvoorkoming.

Deze functionaris is als zodanig belast met:

- a. het afstemmen op elkaar van de activiteiten van de regionale coördinatoren, tot welk doel hij de nodige richtlijnen kan geven en optreedt als voorzitter van hun landelijke vergadering;
- b. het aanleggen van een documentatie van gegevens uit binnen- en buitenland op het terrein van de misdaadvoorkoming;
- c. het beschikbaar stellen van tentoonstellingsmateriaal en van voorlichtingsmiddelen;
- d. het onderhouden van contacten met en het verstrekken van informatie aan de regionale bureau's voor misdaadvoorkoming.

2. De Minister van Binnenlandse Zaken wijst in overleg met de Minister van Justitie een beleidsambtenaar van de Directie Politie van zijn Ministerie aan als plaatsvervangend Landelijk Coördinator Misdaadvoorkoming.

Artikel 7

Bij de uitvoering van zijn taak pleegt de Landelijke Coördinator Misdaadvoorkoming nauw overleg met de betrokken beleidsambtenaren van de Ministeries van Justitie en van Binnenlandse Zaken, in het bijzonder waar het betreft:

- a. de voorbereiding en de uitvoering van een beleidsprogramma;
- b. het (doen) voeren van acties via de publiciteitsmedia;
- c. het (doen) uitvoeren van technische en wetenschappelijke onderzoeken;
- d. het (doen) verzorgen van de opleiding van de ambtenaren werkzaam op het terrein van de misdaadvoorkoming;
- e. het organiseren van en deelnemen aan overleg op landelijk niveau ten doel hebbende een betere misdaadvoorkoming.

Artikel 8

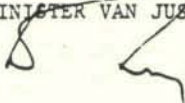
Er is een Centrale Commissie Misdaadvoorkoming, bestaande uit vertegenwoordigers van de Ministeries van Justitie en van Binnenlandse Zaken en van het Openbaar Ministerie, het Binnenlands Bestuur en de politie, welke commissie tot taak zal hebben ons te adviseren ten aanzien van het met betrekking tot de misdaadvoorkoming te voeren beleid.

Artikel 9

Deze beschikking kan worden aangehaald als "Regeling Politiële Misdaadvoorkoming". Zij zal worden gepubliceerd in de Nederlandse Staatscourant en in het Algemeen Politieblad en treedt in werking één dag na publicatie in de Nederlandse Staatscourant.

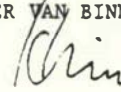
's-Gravenhage, 21 december 1979

DE MINISTER VAN JUSTITIE

's-Gravenhage, 21 december 1979

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN

Ministerie van Justitie

MINISTERIE VAN JUSTITIE
Directie Politie
nr. 1648 C 579

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN
Departementsonderdeel: D.G.-O.O.V.
Dir.Pol.
EA79/3900

DE MINISTER VAN JUSTITIE
EN
DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN

Gelet op artikel 8 van de Regeling Politiële Misdaadvoorkoming,

BESLUITEN:

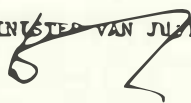
- a. In te stellen een Centrale Commissie Misdaadvoorkoming, aan welke commissie wordt opgedragen hun te adviseren omtrent:
- een jaarlijks uit te voeren programma van activiteiten;
  - voorzieningen in het bestuurlijke en wetgevende vlak die ertoe kunnen bijdragen dat bepaalde strafbare feiten worden voorkomen, althans dat het plegen ervan wordt bemoeilijkt;
  - vormen van samenwerking tussen de politie, andere overheidsorganen, het bedrijfsleven en andere belanghebbenden op het gebied van de misdaadvoorkoming;
  - de wijze van taakuitvoering door de regionale bureaus voor misdaadvoorkoming;
  - onderzoek naar de effecten van de uitgevoerde programma's van activiteiten;
  - opleiding en vorming van politieambtenaren, werkzaam op het terrein van de misdaadvoorkoming;
  - voorzieningen inzake de politieke organisatie met betrekking tot de misdaadvoorkoming.
- b. In deze commissie te benoemen:
- tot voorzitter: mr. R.H. Scholte Ubing, hoofd van de hoofdafdeling Opsporingsbeleid en Criminaliteitsbestrijding van de Directie Politie van het Ministerie van Justitie;
- tot lid en secretaris: R. Meijer, medewerker van de afdeling Voorkoming Criminaliteit van de Directie Politie van het Ministerie van Justitie;

tot leden: M.C. Alblas, hoofd onderafdeling Personeelsvoorziening van de Directie Politie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken;
mr. C.P.M. Bevers, Burgemeester van Hengelo;
mr. J. Booster, Arrondissementsofficier van Justitie;
P. van Brakel, Hoofdinspecteur van gemeentepolitie, Korpschef te Hardenberg;
J.L. Brand, Commissaris van gemeentepolitie te 's-Gravenhage;
mr. D.C.B. Burgers, Burgemeester van Rosmalen;
G.J. Feijlbrief, Commandant van het district Nijmegen van het Korps Rijkspolitie;
drs. N.H.E. van Helten, chef afdeling Organisatie en Uitrusting van de Directie Politie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken;
D. de Jong, hoofd afdeling Toezicht Justitiële Diensten van de Algemene Inspectie van het Korps Rijkspolitie;
mr. J. Riemersma, Arrondissementsofficier van Justitie;
drs. R.J. Vader, hoofd afdeling Voorkoming Criminaliteit van de Directie Politie van het Ministerie van Justitie.

- c. Te bepalen dat de voorzitter de vergaderingen van de commissie kan doen bijwonen door personen van wie een deskundige inbreng kan worden verwacht.
- d. Te bepalen dat deze beschikking zal worden gepubliceerd in de Nederlandse Staatscourant en in het Algemeen Politieblad en in werking treedt één dag na publicatie in de Nederlandse Staatscourant.

's-Gravenhage, 21 december 1979

DE MINISTER VAN JUSTITIE,

's-Gravenhage, 21 december 1979

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN,

Ministerie van Justitie

MINISTERIE VAN JUSTITIE
Directie Politie
nr. 1649 C 579

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN
Departementsonderdeel: D.G.-O.O.V.
Dir. Pol.
nr. EA 79/3898

DE MINISTER VAN JUSTITIE

EN

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN

Overwegende, dat het gewenst is bij de behandeling van vraagstukken op het gebied van de voorkoming van criminaliteit belanghebbende groeperingen en instanties uit de samenleving te betrekken;

B e s l u i t e n :

Artikel 1

Er is een Landelijke Contactcommissie Voorkoming Criminaliteit, hierna te noemen de commissie.

Artikel 2

De commissie heeft tot taak:

- a. kennis te nemen van de ontwikkelingen op het gebied van de criminaliteit en van de mogelijkheden tot voorkoming daarvan;
- b. kennis te nemen van het regeringsbeleid ten aanzien van de voorkoming van criminaliteit;
- c. de Ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken, hierna te noemen de Ministers, desgevraagd dan wel eigener beweging te adviseren omtrent door de overheid te treffen maatregelen op het gebied van de voorkoming van criminaliteit alsmede omtrent het opheffen van knelpunten bij de uitvoering van reeds getroffen maatregelen;
- d. wensen naar voren te brengen welke bij de in de commissie vertegenwoordigde groeperingen en in de samenleving in het algemeen ten aanzien van de voorkoming van criminaliteit leven;
- e. het doen van voorstellen tot vorming van een vast college van bijstand en advies overeenkomstig art. 87 van de Grondwet.

- Artikel 3 -

Artikel 3

De commissie steunt bij de uitoefening van haar taak mede op de uitkomsten van door de overheid en anderen verricht wetenschappelijk onderzoek of verzameld documentatiemateriaal.

Zij kan zich rechtstreeks wenden tot overheidsinstanties, openbare en particuliere instellingen voor het verkrijgen van gewenst geachte informatie.

Artikel 4

De commissie kan uit haar midden werkgroepen instel'en voor de behandeling van speciale onderwerpen.

Artikel 5

De commissie en de uit haar midden gevormde werkgroepen zijn bevoegd zich te doen bijstaan door personen van wie kan worden verwacht, dat zij een deskundige inbreng kunnen leveren.

Artikel 6

Wij kunnen in overleg met de commissie ambtenaren aanwijzen die de commissie in haar werkzaamheden bijstaan.

Artikel 7

De commissie bestaat uit ten hoogste 20 leden, waaronder de voorzitter en de secretaris. Zij worden door ons benoemd en ontslagen.

Artikel 8

De voorzitter en de leden van de commissie zijn verplicht tot geheimhouding van hetgeen zij bij de uitoefening van hun taak van overheidswege ter kennis hebben gekregen, indien en voorzover zij weten of redelijkerwijs moeten vermoeden dat de verstrekte gegevens een vertrouwelijk karakter hebben.

Artikel 9

De commissie stelt onder goedkeuring van ons een reglement van orde vast.

Dit besluit zal worden geplaatst in de Nederlandse Staatscourant.

's-Gravenhage, 21 december 1979.

DE MINISTER VAN JUSTITIE,

's-Gravenhage, 21 december 1979.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN,

